

అ మ్యా!

బాలపాపల ఆరోగ్యం పరిశుద్ధమైన
భోజనము మీద ఆధారపడి వుంటుంది.
ఇండియా సీరామిక్స్ వారి పింగాణీ
వస్తువులు అందముగా వుండి, తినే
పదార్థములు పరిశుద్ధతగా వుంచుతయ్యా.
మీరు ఇవేనిత్యమూ వాడుక చెయ్యండి.

ఇండియా సీరామిక్స్ లిమిటెడ్
నెల్లూరు : : కాళహస్మి : : మద్రాసు

చందులుమామ

నంబాలన: చక్రపాణ

నంబత 1

1 జూలై 1947

నంబిక 1

తెలుగు పిల్లలూరా!

మీకు ఊహా వచ్చినప్పటినుంచీ నన్ను మీచిట్టి చిట్టి చేతులతో 'చందులుమామ రావే, జాబిల్లి రావే', అని పిలుస్తూ ఉండేవాళ్లు. మీరే కాదు; మీలూగా మీ అమృత, మీ నాన్న, మీ అవ్యాప్తి, మీ తాత, మీ ముత్తువ, మీ ముత్తాత, ఆయన తండ్రి, ఆయన తాత, అందరూ నన్ను 'మామా' అనే పిలిచేవాళ్లు. నేను నవ్వేవాళ్లై. నా నవ్వుచూస్తే మీకు ఎక్కడలేని సంతోషం. నన్ను తెచ్చిపెట్టమని అమృతో పోరు పెట్టేవాళ్లు! చూశారూ? మీరేకాదు, శ్రీరాముడు కూడా వెనక ఇలాగే పోరుపెట్టాడు. అప్పుడు వాళ్ల అమ్మ కొసల్య ఏమిచేసిందనుకున్నారు? అద్దం

చందులుమామ లిఖితాలు

తెచ్చి యిచ్చింది! పాపం, అద్దంలో నా బోమ్మని
చూసి నేను వచ్చానని ఏడుపు మానాడు!
చూశారూ శ్రీరాముడు ఎంత అమాయకుడే!

అంటే నేను మీ ముత్తాతల, తాతల, తండ్రుల
కాలంలో రాలేకపోయాను. కాని ఇప్పుడు
వస్తున్నాను. మీకూ, మీ చెల్లెత్తకూ, అక్కలకూ,
అన్నలకూ, తమ్ముళ్లకూ కనిపిస్తాను. క్రింద
బూలోకంలో, పైన ఆకాశంలో నేను చూసిన
వింతలు, విధ్వారాలు అన్ని చెప్పుతాను. నాకు
తెలిసిన కదలు, శాస్త్రాలు, పాటలు, పదాలు,
గమ్మత్తులు, అన్ని మీకు వినిపిస్తాను. ఇదుగో
ఇప్పుడు కొన్ని చెప్పుతున్నాను. ఇప్పటికివి
చాలుకదూ? చాలకపోతే నాకు చెప్పండి. వచ్చే
నెల వాటి అన్నిటితే మీ దగ్గరికి వస్తాను.

మీ
చందమామ.

ఆ హ్యో న ము

చందమామా రావే, జా బిల్లి రావే
 రైలెక్కి రావే, రష్యా కదలు తేవే
 ఇంజనెక్కి రావే, ఇంగ్లిషు కదలు తేవే
 బస్పెక్కి రావే, బాంగ్లా కదలు తేవే
 కారెక్కి రావే, కాంమేడ్ కదలు తేవే
 హరన్ ఊత్తూ రావే, అకలికదలు తేవే
 కొండ క్కి రావే, కోటి వేలు తేవే
 ఒలిచిన వేకలెట్లు ఒల్లో పెట్టుకొని
 కరిగిన ఐన్క్రిం చేత్తే పట్టుకొని
 అలా అలా అలా పచ్చి, మా
 తెలుగుపిల్లల తీపి నేట్లో పోసిపోవే.

చలం; దీటితులు

ఏరోపైన తెచ్చావ, ఉడతా, ఉడతా, నే
యూరోపు వెళ్లాలి ఉడతా, ఉడతా!

୬୩

పౌరుగాలి కొట్టుచ్చు,
కారుమబ్బు పుట్టుచ్చు,
వరోపైను తేలేను సీతా, సీతా, నే
యూరోపు రాలేను సీతా, సీతా!

౨ త

ନୀମରେନା ତେଚ୍ଛବୀ, କୁଦତା, କୁଦତା, ନେ
ନୀମ କେଣ୍ଟି ରାବାଲି, କୁଦତା, କୁଦତା!

౪

న తుపాను వస్తుందే !
న కెరటం లేస్తుందే !

२५८

ରେଲୁବଂଦୀ ତେଚ୍ଛାବ କୁଦତା, କୁଦତା, ନେ
ରାମେଶ୍ୱରଙ୍କ ପେଣ୍ଟାଲ କୁଦତା, କୁଦତା!

ప్రశ్నలు

ఆడుగడుక్కి వంతెనలు,
నడుమ నడుమ సారంగాలు,
రైలుబండి తేలేను సీతా, సీతా, నే
రామేశ్వరం రాలేను సీతా, సీతా !

౪

କାରୁଗାନି ତେନ୍ମାଵ କୁଣ୍ଡତା, କୁଣ୍ଡତା, ନେ
କାକି ନାଦ ବେଳ୍ଲାଲି କୁଣ୍ଡତା, କୁଣ୍ଡତା !

ప్రాణ

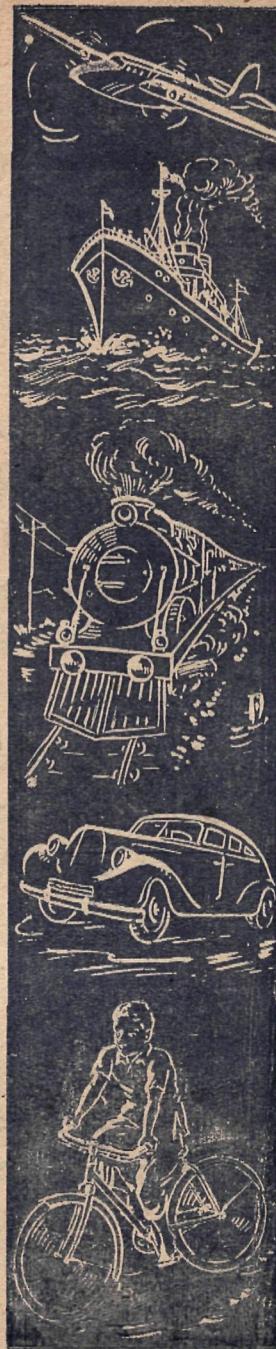
పెద్ద బన్ను తెదురొస్తయ్య,
ఎద్దుబళ్లు అడ్డోస్తయ్య,
కారేన తేలేను సీతా, సీతా, నే
కాకినాడ రాలేను సీతా, సీతా!

౪

ನೈಕಿಲೆನ ತೆಚ್ಚುವ ಉಡತ್ತಾ, ಉಡತ್ತಾ, ನೇ
ಸರದಾಗ ವೆಳ್ಳಾಲ ಉಡತ್ತಾ, ಉಡತ್ತಾ!

ప్రశ్నలు

మలువు గిలువు తిరగాలి,
మనిషాస్తే బరగాలి,
సెకిలేన తేలేను సీతా, సీతా, నే
సరదాగా రాలేను. సీతా, సీతా!

జిత్తులమార నక్క జ్ఞాన

అనగా అనగా ఒక అదివిలో ఒక

నక్క ఉండేది. అది చాలా జిత్తుల నక్క మంగలిలో అన్నది మారిది. అది ఎక్కడినించి వచ్చిందో. కదా—“మంగలి మామా, మంగలి ఎప్పుడు వచ్చిందో ఎవరికి తెలియదు. మామా! మనం పళ్ళతోట వేసుకుంటే దానితరహస్యాలంతా చిత్రంగా ఉండేది. ఎట్లా ఉంటుంది? మనం తిన్నన్ని అందుకని మిగతా నక్కలన్నీ “నువు తినవచ్చు, మిగతావి అమ్ముకుని పొడి మా కులముదానివేకాదు పొ” మ్యాన్నవి. నిండా డబ్బులు పోసుకోవచ్చు.”

దానితో మాట్లాడటంకూడా మానివేసినై.

ఇక నక్క ఏమిచేస్తుంది? అక్కడ వినేవరకు నోరు వూరింది. మామిడి తన ఆటలు సాగకపోయేవరకు అడివికి మొక్కలు, పపోటామొక్కలు, అరిటి దగ్గరగా ఉన్న ఊరు పోయి అక్కడ మొక్కలూ తెచ్చి తోటవేశాడు. అక్క మంగలివానితో స్నేహం చేసుకున్నది. దక్కడా గుమ్మడిపాదులూ, దోసపాదు పాపం, ఆమంగలి చాలా మంచివాడు. లూ పెట్టాడు. తనూ పెక్కామూ కలిసి అతనికి ఈనక్క సంగతి తెలియదు. పైగా నక్క చాలా పెద్దమనిషిలాగా తియ్యతియ్యగా మాట్లాడేది. అది నిజమని మంగలి నమ్మాడు.

వాల్మిద్దరికీ మంచిస్నేహం కలిసింది.

ఒకనాడు నక్క మంగలిలో అన్నది మారిది. కదా—“మంగలి మామా, మంగలి ఎప్పుడు వచ్చిందో ఎవరికి తెలియదు. మామా! మనం పళ్ళతోట వేసుకుంటే దానితరహస్యాలంతా చిత్రంగా ఉండేది. ఎట్లా ఉంటుంది? మనం తిన్నన్ని అందుకని మిగతా నక్కలన్నీ “నువు తినవచ్చు, మిగతావి అమ్ముకుని పొడి మా కులముదానివేకాదు పొ” మ్యాన్నవి. నిండా డబ్బులు పోసుకోవచ్చు.”

పాపం మంగలికి ఈ మాటలు

వినేవరకు నోరు వూరింది. మామిడి తన ఆటలు సాగకపోయేవరకు అడివికి మొక్కలు, పపోటామొక్కలు, అరిటి దగ్గరగా ఉన్న ఊరు పోయి అక్కడ మొక్కలూ తెచ్చి తోటవేశాడు. అక్క మంగలివానితో స్నేహం చేసుకున్నది. దక్కడా గుమ్మడిపాదులూ, దోసపాదు పాపం, ఆమంగలి చాలా మంచివాడు. లూ పెట్టాడు. తనూ పెక్కామూ కలిసి అతనికి ఈనక్క సంగతి తెలియదు. పైగా నక్క చాలా పెద్దమనిషిలాగా తియ్యతియ్యగా మాట్లాడేది. అది నిజమని మంగలి నమ్మాడు.

కొన్నాళ్ళకు తోట కాపుకు వచ్చింది. నక్క

రాత్రంతా మేలుకని కడువు ఉప్పేదాకా, పశ్చ కాయలు మెక్కేది. ఒక్కపండు కాయ కనపడనిచ్చేది కాదు.

ఒకనాడు మంగలి “నక్కటావా, నక్కటావా! తోటలో కాయలేమైనా ఉన్నాయా?” అని అడిగాడు. “ఇష్టుడెక్కుదివి? వానాకాలం వస్తేగా దొరికేది?” అన్నది నక్క. పాపం, మంగలి నమ్మాడు. వానాకాలం వచ్చినాక అడిగాడు. “వానాకాలంలో ఎక్కడన్నా కాయలు ఉంటాయా? చలికాలం రావాలి?” అన్నది. చలికాలం వచ్చినాక అడిగితే, “పిచ్చివాడా! చలికాలంలో కాయలు దొరుకుతాయా, సిందెలు ఉంటాయా. ఎండాకాలంలో అడుగు,” అని ఇట్ల ఏదో ఒకసాకు చెప్పుతూ మంగలిని ఒక్క కాయ తిని నివ్వేదు. ఇంతలో ఎండాకాలం వచ్చింది. కాయలు కాచినై. నక్క ఒకనాటి రాత్రి అడినికిపోయి మిగతా

నక్కలలో చుట్టరికం కలుపుకోవాలని వాటినన్నటినీ విందుకు పిలిచింది. అవి వచ్చి, పొట్ట పట్టినన్ని తిని, మిగతావితుంచి, కొరికి, మట్టిలో పారవేసిపోయి ఒక్క పండుకొన్నవి.

పాపం, మర్మాడు పొద్దున మంగలి వచ్చి తోట చూసుకుంటే కళ్ల వెంబడి నీట్లు వచ్చినై. చెట్లుని ఒక్క కాయ లేదు. ఒక్కమూలను మాత్రం గుమ్మడి పాదుకు ఒక గుమ్మడికాయ ఉంది. అది ఆకులు కమిమ్మిఉండటం మూలాన కనపడటంలేదు. నక్కచేసిన మోసానికి దాన్ని దండించాలనుకున్నాడు మంగలి. ఇంటో కి పోయి పొదిలో నుంచి మంగలి కత్తులు తీసి బాగా సానపట్టి గుమ్మడి కాయకి చుట్టూ కట్టాడు. ఆ కత్తులు కనపడకుండా ఆకులు అడ్డం పెట్టి, ఇంటోకి పోయి హాయిగా నిద్రపోయాడు.

ముండ కొడుకని తిట్టింది. ఎన్నితిట్టినా,
 దానికి బాగా అకలి వేస్తున్నది. ఎవరిని తిట్టినా దానినొప్పి తగ్గుతుందా?
 తోటలో కాయ లస్సి తోటినక్కట నెత్తురు కారటుండా ఉంటుందా? నెత్తురు
 అదివరకే పాడుచేసినై. తోట అంతా కారటం ఆగినతర్వాత బయలుదేరుదా
 గాలించటం మొదలుపెట్టింది. అఖరికి మనుకున్నది. కాని ఆ నెత్తురు ఎంది
 ఆ గుమ్మడికాయ కనపడింది. అది అతి గడ్డకట్టి అందులో ఇరుక్కపోయింది.
 అళతో ఒక్కమాటగా గుమ్మడికాయ అందులోంచి కదలాలేదు, మొదలాలేదు.
 మీద దూకింది. ఇంకేం, దానివొళ్లంతా నక్కకి మంగలిమీద భరేకోపం వచ్చింది.
 తెగింది. నెత్తురు కారటం మొదలు “నన్న ఇందుట్లోనించి బయటికిరానియ్య
 పీడిషని పట్టకపోతే!” అని శవరం
 కుంటూ, కాళ్ళిర్చుకుంటూ పోయి ఒక చేసింది.
 రాతిమీద కూర్చున్నది. చాలా సేపటిదాకా పాపం! ముందు ఇది బయటపడితే
 నెత్తురు కారిపోతూనే ఉన్నది. ఇక కదా మంగలిషని పట్టటానికి. అబ్బాయి
 ఇలాంటి తప్పుడువని చెయ్యుకూడదని లూ. మనంకూడా చూడ్దాము, నక్క-
 మనసులోకున్నది. మంగలిని దొంగ వాడిషని ఎల్లా పట్టుతుందో!

తల్లి రేసు పిల్లి కూరు

అనగా అనగా ఒక ఊరు. ఆ ఊరి
బైట వాములదొడ్డో ఒకపిల్లి ఉండేది.
దానికో బుల్లి పిల్లికూన పుట్టింది.
పాపం! పిల్లికూనని కన్న వెంటనే
దాని తల్లి చచ్చిపోయింది. తల్లి లేని
పిల్లికూనకి పిల్లి భావ తెలియనేలేదు.

పిల్లికూనకి ఆకలివేసింది. పాలు
కావాలి. కానీ, ఎలా అడగాలో తెలియ
లేదు దానికి.

పాపం, ఆకలితో అవు రావురు
మంటూ పిల్లికూన వీధిలో పడింది.
ఏదుస్తూ నడుస్తోంది. దారిలో దానికొక
కుక్కపిల్ల కనబడింది. పిల్లికూనని
కుక్కపిల్ల అడిగిందిగదా:

‘పిల్లికూనా పిల్లికూనా

గళ గళ పిల్లికూనా

కళ నీళ ఎందుకమ్మా?’

ఏదుస్తూనే అంది పిల్లికూన:

‘కుక్కపిల్లా! కుక్కపిల్లా!

ఒక్కసంగతి చెప్పగలవా?

ఆకలే స్నే పాలకోసం
అమృనేమని అడుగుతావే?’
కుక్కపిల్ల అంది:
‘భోభోమని అరుస్తాను
పసందైన కుక్కభావ
పాలు నీకుకావాలా
భోభోమని అరిచిచూడు.’

పెలికూన అంది :

‘భోభోమని అరవలేను
బగులేదు కుక్కభాష
మాతృభాషతప్ప నాకు
మరోభాష వదు వద్ది’

ಅನಿ ಪೀಠಿಕೂನ ಅಕ್ಕಟುಂಬಿ ವೆಚ್ಚಿಪೋ
ಯಂದಿ. ದಾರಿಲ್ಲೋ ಕೋಡೆದೂಡ ಕನಬಡಿಂದಿ.
ಅಡಿಗಿತ್ತೇ, ಅಂಥಾ ಅನಿ ಅರವಮಂದಿ. ಪೀಠಿ
ಕೂನಕಿ ಆ ಭಾಷ್ಣ ನಷ್ಟಲೇದು. ಕಾಕಿಪಿಲ್ಲ
ಕನಬಡಿಂದಿ. ಕಾಕಾ ಅನಿ ಅರವಮಂದಿ.

కప్పిల్ల కనబడింది. బెకషెకమని
పిలవమంది. మేకప్పిల్ల కనబడింది.
మేమే అని అడగమంది.

పీలికూన ఏడుస్తూ వెళ్లి పోయింది.
ఈ భాషలేని నాకు వద్దనుకుంది.

ఆఖరికి ఒక పెద్దపిల్ల కనబడింది.
ఎడుస్తున్న పిల్లికూనని బుజ్జగించి,
‘పిల్లికూనా, పిల్లికూనా
ఎందుకమ్మా ఎడుస్తావో?’

‘ఆకర్చే స్నే పాలకోసం
అమ్మ నేమని అడుగుతావ’
అని అడిగింది పిల్లికూన.

“మ్యావ్ మ్యావ్ మ్యావ్ మ్యావ్”
అని బోధించింది పెద్దపిల్లి.

పిల్లికూనకి తల్లిభాష దొరికింది.
మ్యావు మ్యావు మని పాడుకుంటూ
బక ఇంట్లోకి వెళ్లింది. ఆ యింట్లో
శారద అనే అమ్మాయి ఉంది. “మ్యావు
మ్యావు” అంది, తల్లిలేని పిల్లికూన.

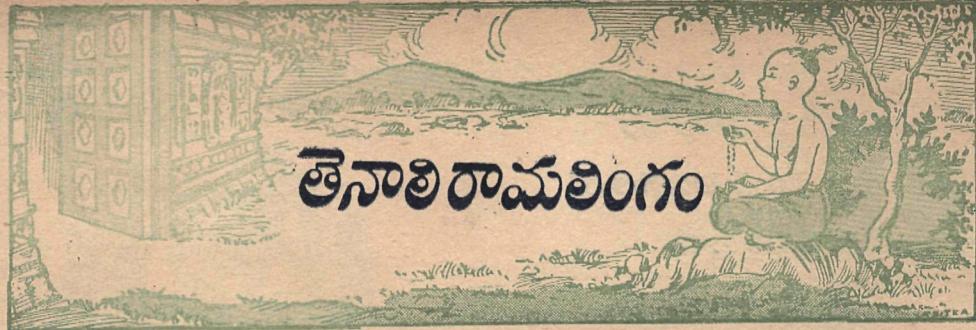
శారద దానిభాష తెలుసుకుంది.

“ఓహో! ఆకర్చేస్టోండా పిల్లికూన,
పాలు తెస్తాను తాగు” అని శారద ఒక
వళ్ళంనిండా పాలుపోసి తెచ్చింది. పిల్లి
కూన సంతోషంతో పాలస్త్రీ తాగింది.
తరవాత పిల్లికూన, శారద చాలానేపు
అడుకున్నారు. ఆఖరికి అలసిపోయి
శారద నిద్రపోయింది. పిల్లికూనకూడా
ఒకమూల హాయిగా నిద్రపోయింది.

ఇక కథ కంచికీ, మనం ఇంటికి.

తెనాలి రామలింగం

తెనాలి రామలింగం పేరు తెలియని పిల్లలు ఉండరు. అతని కాపేరు ఎలా వచ్చిందనుకున్నారు? తెనాలిలో పుట్టాడు కనుక తెనాలి రామలింగమయాడు. ఆ రోజుల్లో తెనాలి చిన్న డారు.

చిన్న పుటీనుంచి రామలింగం వట్టి చిలిపివాడు. ప్రతివాళ్లనీ పేర్లు పెట్టి వాడు. అతనికి నదురు బెదురు ఏకోళానా ఉండేది కాదు. తనకు నచ్చని దాన్ని వెక్కిరించటంలో మొనగాడు.

ఒక రోజున రామలింగం వీధిలో ఆడుకొంటూ వున్నాడు. ఒక యోగి ఆదారిని పోతూ అతన్ని చూచాడు. రామలింగం రూపరేఖల్లోనూ, అతని మాటల్లోనూ యోగికి తెలివితేటలు కనిపించాయి. వెంటనే ఆయన రామలింగాన్ని దగ్గిరకు పిలిచి శక్తి మంత్రం ఉపదేశించి యిలా చెప్పాడు:

“నాయనా! ఈ మంత్రం వెయ్యసార్లు కాశికాదేవి గుడిలో జపిస్తే, దేవి నీకు ప్రత్యక్ష మౌతుంది. వెయ్య తలలతో కనిపిస్తుంది. నీవు భయపడగూడదు. అప్పుడు దేవి మెచ్చి నీవు కోరుకొన్న వరం ఇస్తుంది,” అని చెప్పి యోగి వెళ్లి పోయాడు.

ఒక మంచిరోజు వచ్చిందాకా ఆగి, ఆనాటి అర్థరాత్రిహాట రామలింగం ఒంటరిగా కాశికాదేవి గుడికి వెళ్లి యోగి చెప్పిన మంత్రం వెయ్యసార్లు జపించాడు. కాశికాదేవి వెంటనే వేయు తలలతో ప్రత్యక్షమైంది. రామలింగం భయపడలేదు. అతనికి ఏమితోచిందో ఏమో ఫక్కున నవ్వాడు.

దేవి రామలింగాన్ని “ఎందుకు అబ్బాయి, నవ్వుతా?” వని ఆడిగింది.

“మీరు కోపగించుకోమంటే మనని చేసుకొంటాను,” అన్నాడు జంకు గొంకూ లేకుండా రామలింగం.

దేవి సరేనన్నది. రామలింగం
అప్పుడు చెప్పాడు:—

“అమ్మా! మాకు ఒక పేముక్కు, కాని
రెండుచేతులున్నాయి. ఎప్పుడన్నా జలుబు
చేస్తే ఈ ఒకముక్కు చీదుకోటానికి
రెండుచేతులు చాలటంలేదు. ఇక మీకా
వెయ్యితలు. కర్కుంజాలక జలుబుచే స్తో
ఆ వెయ్యిముక్కులు చీదుకోటానికి ఈ
రెండుచేతులు ఎలా చాలుతాయా అని
నవ్వు వచ్చింది.”

దేవికూడా అతనిమాటకు నవ్యి—
 “నాయనా, నన్ను చూచి నవ్యినవాడిని
 ఇక నువ్వు ఎవరిని చూచి నవ్వువు
 గనుక. సీవు తప్పకుండా వికటకవి
 వపుతావు,” అంది.

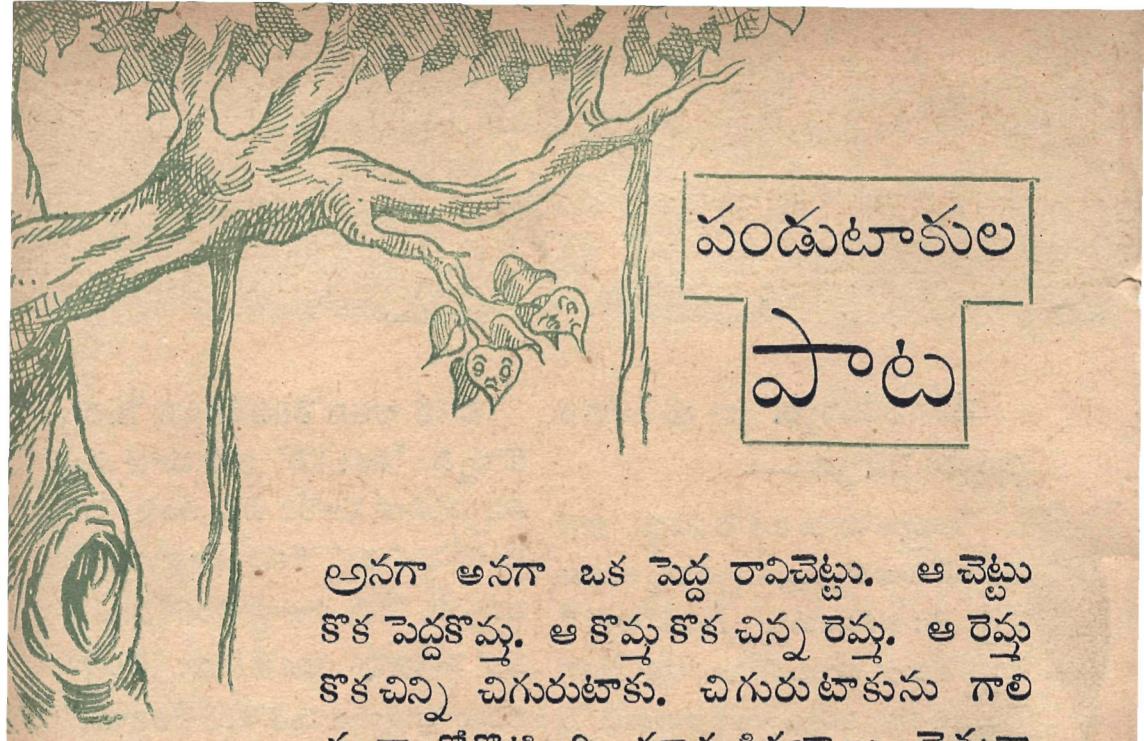
రామలింగం నమస్కరించి “తలీ
ఎటుతిప్పి చదివినా చెడనిమాట వరంగా
ఇచ్చావు. ఇంతకంటే నాకు ఏమికావాలి,”
అన్నాడు.

కూడిక అతని తెలివితేటలకు మెచ్చు
 కొన్నది. ‘వికటకవి’ అనే మాట ఎటు
 తిస్సిచదివినా మారేది ఏమి ఉంది? దేవి
 సంతోషించి మరొక వరంకూడా అతనికి
 ఇచ్చింది. “సీవు రాజుస్తానంలో విదూష
 కుడ వవుతావు. అంతే కాదు. సీలాగా
 పద్యం కూర్చుటం మరొకరికి చేతకాదు.”
 అని ఆశీర్వదించింది.

రామలింగం వికటకవిగా ప్రసిద్ధి
 కెక్కాడు. అయినపేరుతో ఎన్నో హస్య
 కథలు ఉన్నాయి. ఇవికాక పీరు రెండు
 మహాకొవ్యాలు ప్రాశాడు. ఉద్ఘటారాధ్య
 చరిత్ర ఒకటి. పాం
 దురంగ మాహా
 త్యుణం రెండూ.

వెద్దవాళ్లయ
నాక మీరు వాటిని
చదువుతారు కదూ.

పండుటాకులు

వాట

అనగా అనగా ఒక పెద్ద రావిచెట్టు. ఆ చెట్టు కొక పెద్దకొమ్మ. ఆ కొమ్మకొక చిన్న రెమ్మ. ఆ రెమ్మకొక చన్ని చిగురుటాకు. చిగురుటాకును గాలి చల్లగా జోకొట్టింది. సూర్యకిరణాలు వెళ్గా మేలుకొలిపాయి. ఆనందంతో ఉబ్బిపోయింది, చిగురుటాకు.

ఇంతలో ఒకపాట సన్నగా వినిపించింది. ఈ పాట చుట్టుపట్ల చెట్లుమీదినుంచి సన్న సన్నగావచ్చింది. ఈ పాటను పండుటాకులు విన్నాయి. అవికూడా పాట అందుకున్నాయి. రావిచెట్టు మీది పండుటాకులన్నీ పాడసాగాయి.

చిగురుటాకు ఈపాట విన్నది. ఈ పాట ఏ మిటో దానికి అర్ధం కాలేదు. 'పండుటాకులు రాలే వేతలుయింది' అని చెప్పింది పక్క ఆకు.

రాలి కిందపడటంలో ఆనందం ఉండి ఉండాలి అనుకున్నది చిగురుటాకు. రాలి కిందపడే భాగ్యం తనకు లేదే అనివిచారించింది చిగురుటాకు.

१३

చిగురుటాకు తన విచారాన్ని రెమ్మకు చెప్పింది. రెమ్మ మండకు చెప్పింది. మండ కోమ్మకు చెప్పింది. కోమ్మ బోడెకు చెప్పింది. బోడ తల్లిచెట్టుకు చెప్పింది.

తల్లిచెట్టు బోడతో చిగురుటాకుకు ఈ విదంగా కబురుచేసింది :

“చిగురుటాకును విచారించవద్దను. నన్నే అంటి పెట్టుకుని ఉండమను. నేనిచ్చే ఆహారం ఆరగించమను. ఎండలో చలి కాచు కోమను. గాలిలో ఆడుకోమను. పండుటాకుల పాటపాడే సమయం దానంతట అదే వస్తుంది. అప్పటిదాకా అగమను.”

ఈమాట బోడ కోమ్మకు చెప్పింది. కోమ్మ మండకు చెప్పింది. మండ రెమ్మకు చెప్పింది. రెమ్మ చిగురుటాకుకు చెప్పింది.

“అమ్మ చెప్పినట్టే చేస్తానులే,” అన్నది చిగురుటాకు.

అది తల్లినే అంటి పెట్టుకున్నది. ఎంతో ఆహారం తీసుకున్నది. ఎండలో చలి కాచుకున్నది. గాలిలో ఆడుకున్నది. పెరిగి పెద్దదై ముదురు ఆకుపచ్చ రంగుకు తిరిగింది. క్రమంగా దానిరంగు తేలిక ఆకుపచ్చగా మారింది. తరవాత పసువు పచ్చగా అయింది.

మళ్ళీ పండుటాకులపాట వినిపించింది. పండిన ఈ ఆకు కూడా ఆపాట విన్నది. మిగిలిన పండుటాకులతో పాటు పాడ నారంభించింది. పాట తెచ్చిన గాలి మెల్లిగా పండుటాకును చెట్టునుంచి వేరుచేసింది.

పండుటాకు మెల్లిగా గాలిలో తేలుతూ క్రింద పడిపోయింది.

కింద అనేకమైన ఎండుటాకు లున్నాయి. వాటిమధ్య పడి పండుటాకుకూడా వాటిలాగే దీర్ఘనిద్ర పోయింది.

ఒండ రాముడు

చూ దా మ టీ

ఎంతో ముచ్చటపది మా ఆమ్రా లుంబే నాకు రెండువేలున్నాయి—బిండ న్నాన్నా నాకు శ్రీరామచంద్రమూర్తి రాముడు, మొద్దురాముడు, రాచిప్ప వారిపేరు పెట్టుకున్నారు. పేరుపెట్టారే రాముడు, తిక్కురాముడు, మట్టిబుర్ర కాని అంతపొడుగుపెట్టి పిలవటానికి రాముడు, అడ్డతలరాముడు, పిచ్చి వాళ్లకే ఓపిక లేకపోయింది. అదీకాక రాముడు, వెప్రిరాముడు, మన్మతిన్న నావంటి చిన్నిబుర్గలవాడికి ఇంతపెద్ద రాముడు, నిద్రమొహంరాముడు, దున్న పోతు రాముడు....ఇలా ఎన్నో. మీకు 'రాముడు' అన్నారు. ఐతే, ఉఁడ్లోవాళ్ల కూడా ఏదన్నా మంచిపేరు దొరికితే ఈ పేరుకు ముందు రకరకాల తోకలు దానితో నన్ను పిలిచుకోండి. నాకేమీ తగిలించారు. విష్ణుమూర్తికి పేయినామా అభ్యంతరం లేదు. కాని నాకుమాత్రం ఈ పేర్లన్నిటిలోకి బండిరాముడనే పేరు బాగుండేది. ఆ పేరుతోనే జాస్తిగా నన్ను పిలిచేవాళ్ల.

మా అమ్మ నన్ను, "రా....ము.... ....లూ!" అని చాలా పొడుగుగా పిలిచేది. మా నాన్న మటుకు నన్ను రకరకాలుగా పిలిచేవాడు. ఆయన ఒకసారి పలికి నట్టు మరొకసారి పలికేవాడుకాదు.

నాపేరుతో మానాన్న నవరసాలూ
బష్టిగ్యంచేవాడు.

ఒక దనరా పండగనాడు నాకు
అష్టరాభ్యసం చేశారు. ఆ ముహూర్త
బలిమివెమా కాని నేను ఎప్పుడు పుస్తకం
పట్టుకున్నా, అది నాచేతిలో తలకిందు
గానే ఉండేది. “పుస్తకం సరిగా పట్టు
కోరా, పశువా” అని మానాన్న మొట్టిన
మొట్టికాయలూ, తిట్టినతిట్టూ, పెట్టిన
తొడపాళాలూ ఇన్నన్ని కావు.

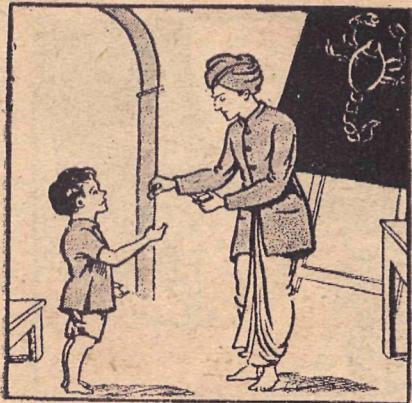
“మొద్ద వెధవ! వెయ్య పూలు
వేసినా పీడికి చదువురాదు. వెనకజన్మ
లో ఏడు ఏ గాడిదో అయిఉండాలి.”
అని చెప్పేకాడుమానన్న, విసుగుపుట్టి.

అక్షరాభ్యాసం అయిన నాటినుంచి
నేను ఒక్క విద్యమాత్రం బాగానేర్చా.
అదేమిటంపే దెబ్బలుతినటం. తోటి
వాళంతా నన్నే కొట్టేవాళ్లు; ఇరుగు
పొరుగువాళ్లకూడా, తమపిల్లలకు తగల
వలసిన దెబ్బలు నాకే తగిలించేవాళ్లు;
పైగా మాయింటికివచ్చి, “మీ రాము
డిట్లా చేశాడు, అట్లా చేశాడు” అని
పిర్యాదు చేసేవాళ్లు. మానన్న నన్ను

చావకో ట్రైవాడు; ఇక మా అమృతుడా
నాలాంటి గాడిదను కని, ఊర్లోవాళ్లచేతా
మానాన్నచేతా దెబ్బలుపడటానికి వస్తు
చెప్పినందుకు, కోపంవచ్చి నన్నేకొట్టేది.
దీనికితోడు మానాన్నదగ్గిరనేను ఎనిమిది
నెలలపాటు చదువుకున్నాను. అయిదు
బళ్లా నాకు వచ్చేలోగా ఎన్ని దెబ్బలు
తినిఉంటానో మీరే ఊహించుకోండి.
ఇలా దెబ్బలు తినడంవల్ల నావోబ్లు
బండబారి పోయింది. అందుకనేనేమో
నాకు బరండరాముడు అంటే ఇష్టం.

చిన్న తనంలో నాకు తెలివిగలపనులు
మ్యాలని ఉండేది. మంచిపనులూ
మ్యాలని ఉండేది. దెబ్బలు తీనటం
లవాటయినక్కాద్ది ఈ ఉద్దేశం అడు

గంటింది. దెబ్బలభయం మూలకంగా
ఏపనిచేయ్యాలన్నా భయమే. అదీకాక
ఏపనిచేసినా దెబ్బలే తగులుతున్నప్పుడు
మంచిపనులేవో, చెడ్డపనులేవో తెలుసు
కోపటం ఎలా? అందుచేత నాకు
మంచి చెడూ తెలుసుకునేక్కిపోయింది.
నేను సాధువునయాను. నా మెత్తతనం
చూసి కొందరు నన్ను మొద్దురాము
డనేవాళ్ల.

అంక నాకు పెద్దచదువులు చెప్పటం
మానాన్నవల్ కాలేదు. అండుచేతనన్ను
ఒకబడిలో వేళారు.

నన్న ఒకటోక్కానులో చేర్పుకున్న
రు. మా క్కానులోకల్లా నేనే పొడుగు.
వయసులోకూడా నేనే అందరికన్నా పెద్ద.
అందుచేత మిగిలినవాళకెవరికీ తెలియని

విద్య లకటి నాకుతెలును. అదేమి
టంటే, చచ్చినా నోరు విష్ణుకపోవటం.
నన్న కొట్టినపుడల్లా పెద్దవాళ్ల, “నోరు
మూనుకో, వెధవా! నోరుమూనుకో!”
అనేవాళ్ల.

వాళ్ళ ఉద్దేశం నేను పైకి ఏడవ
రాదనో, మాట్లాడరాదనో నాతు తెలి
యదు. నేనుమాత్రం నోరు మూసుకో
వటం నేర్చుకున్నా.

ఒకరోజు సాయంకాలం, క్లాసులో
 మా మేష్టారు పిల్ల కాయల్ని, “ఏం కథ
 చెప్ప మన్న రు ?” అని అడిగారు.
 పిల్ల కాయలెవరూ మాట్లాడలేదు. నా
 పక్కన ఉన్న పిల్లవాడు నా చెవిలో,
 మాయలేడి కథ చెప్పమని అడుగు”,
 అని రహస్యంగా ఉఁడాడు. “మేష్టారు,
 మాయలేడి కథ చెప్పండి,” అన్నాను.
 ఎందుకోగాని పిల్ల కాయలంతా గొల్లన
 నవ్వారు.

మేష్టారికట్లు చింతనిప్పులల్లే అయి
యి. అయనపట్లు పటపటూ కొరుకుతూ
అంబి శక్తికి మల్లే ఒక్కొక్కులడుగే
వేసుకుంటూ, చెతిలో బెత్తం ఊపుతూ,

“కోతివెధవా, పుండాథోర్, బద్మాష్”
 అని తిడుతూ నామీదికిపచ్చాడు. ఎన్ని
 దెబ్బలు తిన్నానో నేను లెక్క పెట్టలేదు. ఆ
 దెబ్బలతో ఆయనకోపం తీరిందో లేదో
 శైలియదు. అనలాయన సన్నెందుకు
 కొట్టిందీ, నేనెం తప్పుచేసిందికూడా నే
 నెరగను. వాచిన కళలో, భారెలాగా
 పొంగిన పీపుతో ఇంటికి వెళ్లేటప్పుడు
 మాక్కాను పిల్ల కాయ ఒకడు నాతో
 చెప్పాడు: మేష్టారిపేరు రమణయ్యట;
 ఆయన చకచక ఎవ్వరికి అందకుండా
 నడుస్తాడట. అందుచేత ఆయనకు
 మాయలేడి అని పేరుపెట్టారట. అందు
 కనేనట ఆ పేరంచే ఆయనకు కోపం.

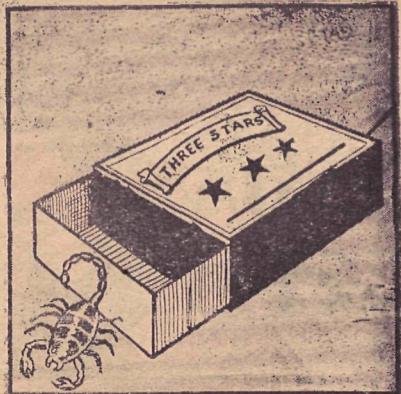
మర్మాదు నాకు ఒడికిపోటానికి బుద్ధి
 పుట్టలేదు. కానిమానాన్న మొట్టికాయల
 కంచే పంతులుగారి బెత్తమే నయమని
 వెళ్లాను. మేష్టారు నిన్న అనవసరంగ
 నన్న కొట్టినందుకు ఇవాళ చాలాబాగ
 చూశారు. ఇవాళ మేష్టారికి డ్రాయింగు
 బొమ్మ వెయ్య బుద్ధయింది. చాక్పీసు
 తీసుకుని తేలు బొమ్మ వేస్తూండగా
 ఆయనకు పొడుంపీల్చవలిసిన అవసరం

వచ్చింది. రొండినుండి పొడుండబ్బి
 తీసిచూ స్నే అందులో పొడుములేదు.

ఆయన నాకేసిచూసి, నవ్వి, ఎంతో
 అపేత్తగా, “ఒరే, నాయనా, రాముడూ,
 ఇలారా”, అన్నాడు. నాకు చెమటలు
 పోశాయి. కాణ్ణ వఱకుతూ ఆయన
 దరిరికి వెళ్లా. “ఒరే, అబ్బాయి. ఈ
 పక్కాదుకాణానికి వెళ్లి ఒక అర్ధఛా
 నస్యం వేయించుకు రాగలవ్వా?”
 అన్నాడు. “వేయించుకు వస్తానంది.
 నాకు దుకొణాలకు వెళ్లటం అలవాటే.
 మా పీధిలో వాళ్లందరికి సరుకులు నేనే
 తెచ్చి పెడతాను. ఇవ్వండి,” అన్నాను
 ఉత్సాహంతో. ఆయనదగిర పొడుము
 డబ్బిలోపాటు రెండు కూస్తు. తీసుకుని
 బయటికి పరుగెత్తాను.

చందమామ నిఱ్మిత్తాను

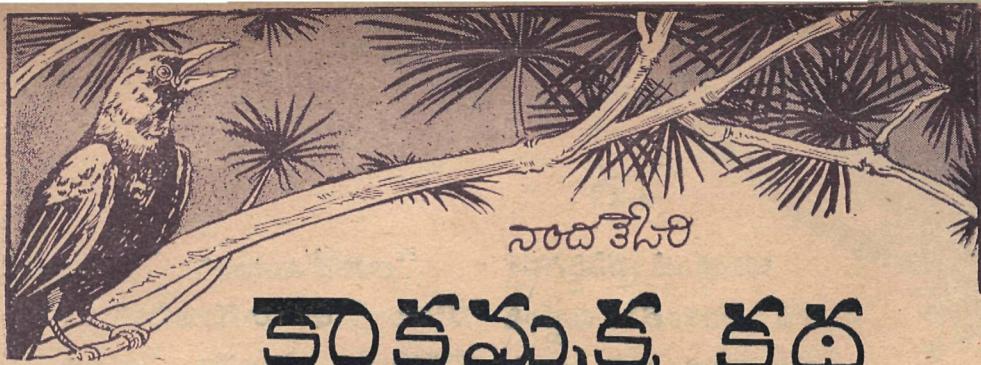
మేష్టారు తేలుబోమృవేసి బల్లగడి
రికివచ్చి చూసుకునేసరికి బల్ల మీద
నిప్పుపెట్టే ఉంది. ఇదేమిటని దాన్ని
తెరిచిచూసేసరికి అందులోనుంచి ఒక
తేలుపిల్ల బయటికి వచ్చింది. “రాముడు
మేష్టారికి తేలుపిల్ల బహు మానం
తెచ్చడు”, అని క్లాసులో పిల్లకాయలు
అరిచారు. నావీపు చెడింది ఆసుకున్నా.

“పొడుమేదిరా, రాముడూ?” అని
అయ్యవారడిగాడు. అప్పుడు నాకు
తెలిసింది, నేను పొడుముడబీకి మారుగా
ఎవరో అల్లరి పిల్లకాయపెట్టిన నిప్పు
పెట్టి తెచ్చానని.

“ఇప్పుడేవెళ్లి తండ్రి తెస్తానందీ”,
అంటూ మళ్ళీ టుక్కానికి దొడుతీకా.

నాసేతి కనిపెట్టి దుకాణదారు నన్ను
 చాలా నేడు ఏడిపించి, నాచేత నీళు
 తెప్పించి, దుకాణం ఊడ్పించి, ఆఖరుకు
 డబ్బి ఇచ్చి పంపించాడు. ఆవిధంగా
 అరోజు భగవంతుడి అనుగ్రహంవల్ల
 నాకు దెబ్బయి తప్పాయి. పొద్దున్నే
 లేచి ఎవరిదో మంచిమొహం చూసి
 ఉంటా.

దుకొంపాడికి పొడుముడబీటి.
ఉబ్బులూ ఇచ్చి, వక్కనే గారడి జరుగు
తుంపే తొంగిచూశా. గారడివాడు తుర
కంలో ఏదో చెబుతున్నాడు. వాడితో
ఇంకొకడు పాడుతూ దోలు కొడుతు
న్నాడు. “ఓ అబ్బాయిలూ, మీలో
ధై ర్యంగలవా డెవడైనా ఇట్లా రండి”,
అని గారడివాడు పిలిచాడు. ఎవరూ
రాలేదు, గారడివాడికట్ట నామీద పడ్డాయి.
నామనసు ఊగింది పోవాలని. కాని
మేష్టారిపొడుముడబీటి, బెత్తమూ జ్ఞాపకం
వచ్చి, గబగబా దుకొం దగ్గిరికపోయి
అక్కడటన్న దబీటి తీసుకుని బడికి
పరుగెత్తా. డబీటి మేష్టారి బల్లమీద పెట్టి
వచ్చి మళ్లీ నావోటులో కూర్చున్నా.

నరదుకేసురి

కంకమ్మక్క కథ

ఎ కులు పురాణకాలంనించికూడా ప్రసిద్ధిగన్నవి. వెనక ఎప్పుడో ఒక కాకి అగ్న్యుడి కమండలం ఒలకబోసిం దట. అప్పుడు అందులో ఉన్న గంగ బయటికి వచ్చి నదిగా ప్రవహించింది. శ్రీరామచంద్రుడు సీతతో అరణ్యంలో ఉన్నప్పుడు ఒకనాడు ఒక కాకివచ్చి సీతామహాదేవి రామ్యమీద పొడిచింది. రాముడికి కాకిమీద ఆగ్రహం వచ్చింది. దగ్గరఉన్న గడ్డిపరక ఎత్తి కాకిమీద విసిరాదు. కాకిభయపడి మూడులోకాలూ తిరిగింది. రష్టించేవారు లేక ఆఖరుకు రామచంద్రుడినే శరణువేడింది. కాకికి ప్రాణం దక్కిందిగాని ఒక కన్ను పోయింది.

ఆనాటినుంచీ కాకులకు ఒంటికంటి చూపే.

కాకి ఎట్లూ చూస్తుందో మీ రెదుగు దురుగాదూ ?

కాకులలో ఉన్న కొన్ని మంచి లక్ష్మాలు మనసులలో కూడా లేవు. వాటిలో వర్షభేదంలేదు. అందుకనే ‘తెల్లనికాకులనులేవు తెలియరసుమతీ’ అన్నాడు కవి. కొన్నికాకులను మనం మాలకూ కులంటాం. కాని నిజంగా వాటిలో అంటరానితనం లేదు. కాకులు ఇళ్ళకప్పుల మీద వరసగా కూర్చుని చదువుకోవటం చూశారా ? దాన్నే కాకి బధి అంటారు. కాకుల్లో ఇంకో మంచి బుద్ధికూడా ఉంది. ఒక కాకికి తినేటందు కేమైనా దౌరికితే అన్నికాకులనూ పిలు స్తుంది. అంతేకాని తనపొట్టకు మాత్రమే చూసుకోదు. వీటినిబట్టి కాకులు చాలా గాపువని చెప్పవచ్చు.

ప్రాణం దక్కిందిగాని ఒక కన్ను పోయింది.

అటువంటి ప్రసిద్ధిగన్న
కాకి వంశంలో పుట్టింది
మన కాకమ్మక్క. ఆవిడ
గొప్ప సంగీత విద్యాంసురాలు. ఆవిడ
గొంతెత్తి కాకధ్వనీ, కాకథైరపీ మొద
లైన రాగాలు పాడితే దిక్కులు మారు
మోగుతాయి. వినేవాళ్ల చెవులు చిల్లులు
పడతాయి.

కాకమృక్కయ్య మొగుడు కాకిబావ.
చాలా విద్యలు నేర్చినవాడు. సిల్లల నెత్తి
కొట్టి చేతిలోణన్న అప్పచ్చులు కా
జెయ్యటంలో నేర్వరి. ఇన్ని గొప్ప
గుణాలుచూసే కాకమృక్క కాకిబావను
వరించింది.

ఒకనాడు పొద్దున్నే కాకిబావయ్య
కాకమ్మక్కయ్యతో అన్నాడు గదా:

“ఒనే, కాకామణి ! మనం ఈహాట
ఎక్కుడికైనా మంచివోటికి విందుకుపోతే
ఎట్లా ఉండుందే ? ” అన్నాడు.

బావకు సంతోషంగా ఉన్నప్పుడు
అక్కయ్యను కాకామణి అని పిలుస్తాడు.

ಅಲ್ಲಿರುವುದನಾಗಿದ್ದೇ. ದಂಡಮಾಹ ಶುರೂಬಣಾಗಳನ್ನು

“బాగానే ఉంటుంది. ఎవరి ఇంటికి
పోదం ? ” అని రాగం తీసింది కొకమ్మ.
కొకమ్మక్క ఎప్పుడూ మామూలుగా
మాట్లాడదు, సంగీతంలోతప్ప).

“దగిరే నాయుడుగారిల్లుంది. పొద్దుటి
పూట వారింటో చక్కని ఇడ్డెనలూ,
ఉప్పా చేసుకుంటారు. ఆయితే నాయుడు
గారు కుంభకర్ణుడు. బారెడు పొద్దెక్కి-
గాని లేవడు. ఏం మనుషులో వీళ్లు!
మనలాగా వీళ్లకు తెల్లారుజామునే లేచే
అలపాటులేదు. వౌటీ పోమరిపోతులు.
మన యిద్దరమూ నాయుడుగారింటికి
పోడాం. సువు కమ్మగా ఆయనకు మేలు
కొలుపులు పాడు. అప్పుడాయన లేచి
షానకు ఫలహారం పెట్టిప్పాడు,” అన్నాడు
కాకిబావ.

నాయుడుగారి ఇంటివక్కనే వేవచెట్లు
బికటి ఉంది. దానికొమ్మ బికటి మేడ
పీడికి ఉంది. ఆ కొమ్మమీద కాకి దంప
తులు కూర్చున్నారు. ఇద్దరూ గొంతులు
కలిపి ముచ్చటగా నాయుడుగారికి మేలు
కొలుపు పాడ నారంభించారు.

“కా కా : కా కా క్రా : అక్రా : కిర్ త్రీ : క్రా క్రీ”

“కా అఅలు : కా అఅలు : క్రా అఅలు : క్రు క్రీర్ !”

కాకిపాటు ఎంతటివాడైనానిద్రలేవవలిసిందే. కాకిపాటు రుముల తపస్స కూడా భగ్గుం చెయ్యగలదు. కాని నాయుడుగారు ఎద్దుమెద్దు స్వ్యరూపం. అందుచేత ఆయన కాకిదంపతుల పాట లక్ష్యం చెయ్యకుండా గురకపెట్టి నిద్ర పోతున్నాడు.

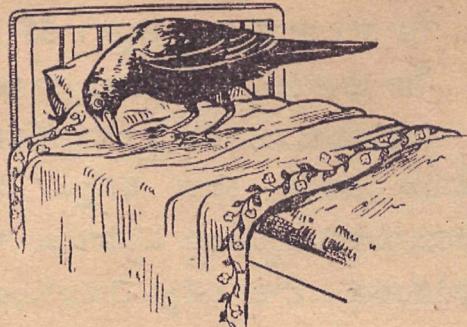
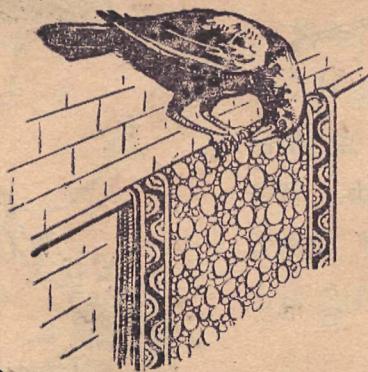
అందుచేత మన కాకిదంపతులు స్థాయిహెచ్చించి రాగం మార్చి ఇంకో మాంఛిపాట ఆరంభించారు. కాకబై రవి ఆలాపన జోరుగా సాగింది. అంతకంతకూ పంచమస్థాయికి వెళ్లింది. ఎట్టాగయితేనేం నాయుడుగారు లేచాడు. కాని కాకిపాట ఆనందించటానికి బిడులు తనచేతికప్ర కాకులమీదికి కోపంగా ఏసిరిపేశాడు. అది కాస్తా వేపకొమ్మల మధ్య చిక్కుకు పోయింది. చేసేదిలేక, నాయుడుగారు నొకరును ఫలహారం పట్టుకురమ్మని కేకవేసి ముఖం కడుకోవటానికి వెళ్లాడు.

నొకరు నాయుడుగారి ఫలహారం పట్టుకొచ్చి గదిలోపెట్టి వెళ్లాడు. ఆరు ఇడ్డెనలూ, కమ్మని నెయ్యా, గారెలూ, చిస్కట్లూ, వెన్నా, అన్ని పక్కింలో ఉన్నాయి.

కాకిబావ కాకమ్మక్కుయ్యా చెట్టుమీదనుంచి దిగివచ్చి ఫలహారం ప్రారంభించారు. కాక మ్మక్కుయ్య వాక్కు ఇడ్డెనూ, వాక్కగారే తిన్నది. కాకిబావ మాత్రం దిట్టంగా తిన్నాడు. అయితే ఇద్దరూ వెన్న నంజుకున్నారు. ఇద్దరి ముక్కులకూ వెన్న అంటంది. ఇద్దరూ కాసిని మంచి

బంధమామ బిత్తిబుఱుబుత్తిబుత్తిబుత్తి

సీశు తాగారు. కాకిబావ నాయుడుగారి ఫలహారం పళ్ళెం ముక్కుకు అరపదు. తివాసీమీద ముక్కు తుడుచుకున్నాడు. అందుకని కాకిబావ ఫలహారం పళ్ళెం కాక మృక్కు య్యా పక్క గుడ్డలతో కిందఉన్న గుడ్డను ముక్కుతో పట్టుకు తుడుచుకున్నది.

ముక్కు తుడు
చుకుంటూ ఉండగా
కాకిబావకు మంచి
ఆలోచన కలిగింది.
ఫలహారం పళ్ళె
మంతా తనుపట్టుకు
పోతే ఎంతచాగుంటుంది, అని? ఆలోచన
చాగానేడంది కాని పట్టుకుపోవటం ఎట్లా?

పళ్ళెమూ, గిన్నెలూ,
గొనులూ పెద్ద
చప్పుడుతో కింద
పడ్డాయి.

ఇక గవ్వచివ.
అక్కడ ఏంజరిగిం
దో కూడా చూడకుండా కాకిబావా, కాక

శ్రీలు గుణము

అనగా అనగా ఒక నవాబు. ఆ నవాబుకు ఒక్కడే కొదుకు; ఒక్కటే కూతురు. కొదుకు చాలసాహసి. మిన్ను విరిగి మీదపడ్డా జంకే వాడు కాదు. పేరు ఫిరోజిషా. కూతురు చక్కనిచుక్క. పేరు జహనారా.

ఆ నవాబు ప్రతి సంవత్సరం మహా
వై భవంగా పీర్లపండగ చేసేవాడు. ఆ
ఉత్సవాలు చూడడానికి దేశదేశాలనుంచి
రాజకుమారులు, కవులు, గాయకులు,
శిల్పులు వచ్చేవాళ్ళు. వచ్చి తమతమ
విద్యలనుచూపినవాబువద్ద బహుమతులు
పొందుతుండేవాళ్ళు.

ఒక యేడు ఆ ఉత్సవాలకు ఓమునలి
శిల్పి వచ్చాడు. ఇతర శిల్పులు ఆదే
బోమ్మలు, పాదేబోమ్మలు, ఇంకా రక
ఉత్సవాలకు ఓమునలి చం

రకాల ప్రతిమలుతె స్నే, ముసలితాత ఒక
కొయ్యబోమ్మ గుర్రాన్ని పట్టుకొచ్చాడు.
తాతను చూడగానే తతిమ్మ లిల్పు లకు
ఎక్కడరేని నవ్వువచ్చింది.

“ ఈ గురాన్ని నువ్వే చేశావ తాతయ్య,” అని అడిగాడు ఒక శిల్పి.

“బలేగురం తాతయ్య, ఎంత కిస్తావు?” అని వెకి రించాడు మరొక శిల్పి.

“ఏ మిగుర్ మనుకున్న వేమిరా
అది దేవతాగుర్రం,” అన్నాడు మరొక
శిల్పి:

“వాళ్లతో నికెందుకుకాని దీన్ని
ఎంతకిస్తావో నిజంగాచెప్పు తాతయ్యా,”
అన్నాడు నవ్వుకుండా మరొక శిల్పి.

తాతు కోపం వచ్చింది. “మీరు
కొనలేరు, మీ అబ్బయి కొనలేరు. ఎందుకు
మామ ఉనితానుశుభుణులు

వచ్చినబాధ ? పొండి, పొండి,” అని కసిరాదు.

నవాబు శిల్పులు తెచ్చిన బొమ్మలు చూచి మంచివాటిని పుచ్చుకొని ఆయి శిల్పులకు తగిన బహుమానమిచ్చాడు. చివరికి ముసలితాత కొయ్యగుర్రం మిగి లింది. “ఎమిటి దీని విశేషం,” అని అడిగాడు నవాబు.

“ఎలినవారు చిత్తగిస్తే మనవి చేస్తాను. ఇది వట్టి చూపులగుర్రంకాదు. కీలుగుర్రం. ఇది కనుమూసి కనుతెరిచే లోపల చుక్క ల్చి చూసివస్తుంది ఆకాశం అంతు కనుకొన్నస్తుంది,” అన్నాడు ముదివగ్గు.

చందమామ బుల్లులు బుల్లులు

“టట్టట్ట ! అంతా అబద్ధం. అలాంటది భూలోకంలో ఉండదు,” అన్నాడు నవాబు.

“ఏలినవారు అనుగ్రహిస్తే ఇప్పుడే చూపిస్తాను,” అన్నాడు శిల్పి.

“ఇక్కడికి పదికో సుల దూరంలో చందనపర్వతం ఉంది. దానిమీద మసీదు. మసీదుకు పక్కన ఖర్జూరపుచెట్టు ఉంది. పోయి ఆ చెట్టు ఆకు పట్టుకురా చూస్తాను,” అన్నాడు నవాబు.

ముసలి శిల్పి నవాబు అను మతి పుచ్చుకొని గుర్రమెక్కు ఎదో బుడుపులాగావున్న మీట నొక్కాడు. గుర్రం ఆగమేగాలమీద లేచింది. అది ఎప్పుడు వెల్లి ఎప్పుడు వచ్చిందో ఎవరికి తెలీదు. నవాబు తెప్పరిల్లి చూచేసరికి ఖర్జూరపు ఆకు పుచ్చుకొని శిల్పి ఎదురుగా నుంచు న్నాడు.

నవాబుకు ఎలాగైనా ఆ గుర్రాన్ని సంపాయించా లనిపించింది. “సీకేమి కావాలన్నా కోరి పుచ్చుకో. నాకా కీలు గుర్రం మాత్రం యివ్వు,” అన్నాడు.

“అయితే మీ కుమారెను నాకిచ్చి పెళ్ళిచెయ్యండి,” అన్నాడు శిల్పి. అంత తెల్లబోయారు. శిల్పి మూడుకాళ్ళ ముసలి. అందులో వగలుచూస్తే రాత్రి కల్గోకి వస్తాడు. అలాంటివాడికి చూస్తూ చూస్తూ, చక్కనిచుక్క, పదహారేళ్ళ భాలను ఎలా ఇవ్వటం? నవాబు ఆలోచించ సాగాడు.

నవాబుకొడుకు పిరోజిషా అన్నాడు:—“నీవు గారడిచేశావో లేక, ఆ గుర్రానికే ఆ శక్తివుందో తెలీదు. అసలు ఇతరులు ఎక్కితే పోదేమో. నిజం తేల్చుకోసుండా ఎలాతీసుకోవటం? నేను పరీజిస్తా.” అని,

ఫిరోజిషా ఎకాయెకిపెళ్ళిని కీలుగురైమెక్కి మీటనొక్కాగ్గడు. అది రిప్పునలేచి, చూస్తుండగానే మఱ్ఱలోకి మాయమైంది. నవాబు, అతని బలగం తెల్లబోయి చూస్తున్నారు. ఇంత సాహసం జరుగుతుందని ఎవరూ అనుకోలేరు. ఫిరోజిషా తిరిగి వస్తాడని ఎదురుచూస్తూ కూచున్నారు. మధ్యహన్మామైంది. ఆ చూకిలేదు. సాయంత్రమైంది,

అయిపులేదు, ప్రొద్దుగూకింది. ఆనవాలు లేదు. నవాబుకు పట్టరానికోపం వచ్చింది. శిల్పి ఆ గుర్రానిన్న తేకపోతే తనకొడుకు యిలా అయ్యేవాడు కాదుగా. “పీణి తీసికెళ్ళి జైలులో పడెయ్యండి, తరువాత చూదాము,” అన్నాడు. నవాబు శిల్పిని తీసికెళ్ళి భటులు జైలో తోశారు.

ఇక ఫిరోజిషా ఆ కీలుగురైంమీద వాయువేగంతో ప్రైకిలేచాడు. ఆ వేగానికి అతనికి భయం కలిగింది. తాను ఎంత ఎత్తున ఉన్నానోనని క్రిందికి చూచాడు. మనుషులు కనిపించలా. చెట్లు కనిపించలా. తనకోట కనిపించలా. చందనగిరి

మాత్రం చిన్న పుట్టలాగా కనిపించింది. దనితో
అతనికష్ట తిరిగాయి. గుర్రం జూలు గటీగా
పుట్టకొన్నాడు. అది ఆక్షందా పై కిపోతూవుంది.

ఫిరోజి పాకు పెద్దలు తలుపుకొచ్చారు.
 అల్లారుమద్దగా పెంచిన తండ్రి జ్ఞాపకం
 వచ్చాడు. రోజు తనతో ఆదుతూ పాడుతూ
 వుండే చెల్లెలు జ్ఞాపకం వచ్చింది. స్నేహితులు
 జ్ఞాపకం వచ్చారు. అతనికి భయం మరీ
 ఎక్కువైంది. కళ్ళు మరీ గట్టిగా మూసు
 కొన్నాడు. గుర్రం వాయువేగ మనోవేగంతో
 పోతూనే వుంది.

ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତାରେ ଚଂଦମାମ ବ୍ରାହ୍ମିଣଙ୍କରୁଙ୍କୁମାତ୍ର

ఇలా కొంతనేపు పోగాపోగా
ఫిరోజిషాకు జడుపు తగింది.
గుర్రాన్ని క్రిందికిదించటం
ఎలాగా అని ఆలోచించాడు.
ఎక్కుడో దానికి మరొకమీట
ఉండి తీరా లను కొ న్నా డు.
జూలులో వెదికాడు; కనిపించలా.
జీనుప్రక్కన ఉన్న చీలలు తిప్పి
చూచాడు; లాథం లేకపోయింది.
చివరికి విసుగెత్తి దాని రెండు
చెవులు వట్టుకొన్నాడు. గుర్రం
వేగం తగి మెల్లగా క్రిందికి దిగ
సాగింది. అప్పటికి అతని
ప్రాణాలు కుదటవడాయి.

గుర్వపుచెవులు రెండు ఇంకా
 గట్టిగా వెనకకులాగాడు. చిరున
 అది కిందికి దిగసాగింది. అలా
 దిగిదిగి చివరికి ఒక ఏడు అంత
 స్తుల మేడమీద వాలింది. అప్పటికి
 బాగా ప్రొద్దుపోయింది. పట్టణ
 మంత్రా మాటునుణిగిపుంది.

పీరోజిషా మెట్లు దిగి ఎదో
అంతస్త లోపలికి వెళ్లాడు.
అతనికి సంగీతం వినిపించింది.

ఆ శభ్యన్నిబట్టి వెళ్లాడు. మరకత మాణిక్య లతో ధగధగ మెరుస్తా వుంది, ఒక పెద్దగది. లోపలి కెళ్లాడు. అక్కడ ఒక హంసపూలికా తల్పంమీద రాజకుమారే పండుకొని ఉన్నది. ఆమె చుట్టూ చెలిక త్తెలు పండుకొని నిద్రపో తున్నారు. ఫిరోజిషా తనకళ్నను తాను నమ్మలేకపోయాడు. కలగంటున్నానేమో ననుకొన్నాడు. తనవొల్లు తాను గిచ్చు కొన్నాడు. బాధ తెలు స్త్రా నే వుంది. అప్పు దదంతా నిజమని అనుకున్నాడు.

మళ్ళీ ఒకసారి రాజకుమారే వంక చూచాడు. చుక్కలమధ్య చంద్రుడిలాగా వుంది. బంగారపుఱ్ఱు, తళతళా మెరు స్త్రావుంది. మెల్లగా వెళ్ళి ఆ జాటు మెల్లగా తాకాడు. రాజపుత్రి కళ్నిపిప్పి అతన్ని చూచింది.

ఫిరోజిషా ఆమెను ప్రక్కకు తీసుకెళ్లి తన కథంతా చెప్పాడు. తనతో పర్మియాకువచ్చి తన్న పెండ్లాడ వలసిందని ప్రార్థించాడు. వంగరాజ పుత్రికూడా అతన్ని ప్రేమించింది. డెండోవారికి చెప్ప కుండా అతనిపెంట బియలుదేరింది.

శాఖామూర్తిశాఖామూర్తి

ఇద్దరూ కీలగుప్రమెక్కి పర్మియాలో తమ పట్టణంముందు వాలారు.

మేళతాళాలు, బా జా భ జం త్రీలు లేకుండా కొత్తపెండ్లికూతురును అంతః పురానికి తీసుకొనివెళ్ళటానికి ఫిరోజిషా మన్ను ఒప్పలేదు. రాజపుత్రిక కు ఇప్పుడేవస్తాననిచెప్పి ఆమెను, గుర్రాన్ని అక్కడి తోటలోని బంగళాలో దింపి ఒక్కడే ఇంటికి వచ్చాడు.

నవాబు నంతో షానికి మేరలేక పోయింది. వెంటనే శిల్పిని విదుదల చేయించాడు. రాజపుత్రిని తీసుకురావటానికి ప్రయత్నాలు ప్రారంభమయ్యాయి. ఈసంగతంతా శిల్పి విన్నాడు. గుప్పుడు చప్పుడుకాకుండా రాజకుమారి దగ్గరకు వెళ్ళి, “మిమ్ము ఈ గుర్రంమీద అంతః పురానికి తీసికొనిరఘున్నారు,” అన్నాడు. ఆమె నమ్మి కీలగుప్రమెక్కి అతని

వెనుక కూర్చుంది. శిల్పి మీట
నొక్కాడు. గుర్రం రివ్వన లేచి
పోయింది.

మేళతాళాలతో రాజవుత్రికి
ఎదురుకోలు ఇవ్వడానికి వచ్చిన
పరివారం జరిగినమోసం
తెలుసుకొన్నది. ఈవార్త విని
ఫిరోజిపాదిగాలుపడ్డాడు. రాజ

పుత్రి లేక, తాను బ్రితికడం కల్గ అనుకొన్నాడు.
ఎలాగైనా ఆమెను తిరిగి తీసుకురావాలని కాలి
నడకను బియలుదేరాడు.

శిల్ప ఎక్కినగురం పోయిపోయి గ్రీను
దేశంలో ఒక మైదానంమీద దిగింది. రాజ
కుమారి శిల్పిచేసిన మొసం తెలుసుకొని ఏడువ
సాగింది. ఆ ఏడుపు వేటకువచ్చిన గ్రీనురాజు
చెవులబడ్డది. అతడు చప్పునవచ్చి జరిగిన మొసం
రాజుపుత్రివల్ల విని శిల్పితల నరికివేశాడు.

గ్రీనురాజుకునూడు వంగరాజ పుత్రిమీద
 ప్రేమ ఏర్పడింది. ఇది ఏమాత్రం ఆమెకు
 ఇష్టంలేదు. రాజు బలాత్మారంసుంచి తప్పుకో
 టానికి పిచ్చివుత్తినట్లు నటించసాగింది. దగ్గరకు
 వచ్చేవాళ్ళను రక్కేర్చి, పీకేది. రాజు ఎంతో
 చిన్నపోయాడు. ఆమెపిచ్చి కుదర్చి టానికి
 ఎందరో వైద్యల్ని పిలిపించాడు. ఎన్నో మందు
 లిప్పించాడు. లాఘంలేకపోయింది. నిజమైన పిచ్చి
 అయితేగా అనలు కుదరటానికి?

ఇక్కడ యిలా జరుగుతూవుండగా అక్కడ
పర్మయాలో కాలినడకను బయలుదేరిన ఫీరోజిషా
డఃశ్చుదాటాడు, ఉకొలు దాటాడు. చీమలు దూరని
చిట్టడవీ, కాకులు దూరని కారడవీ దాటాడు.
ఎక్కడా తన రాజపుత్రిజాడ పెలియలేదు. ఏరులు

దాటాడు, నదులుదాటాడు, గుట్టలెక్కాడు, మిట్టలెక్కాడు. చివరికి గ్రీనురాజు వట్టణం చేయకొన్నాడు. అక్కడ రాజు పుత్రి సంగతి విన్నాడు.

ఫిరోజిషా వైద్యుని వేషంతో రాజు దగ్గరకు వెళ్లి “నాకు భూత వైద్యం తెలుసు. రాజు పుత్రి పిచ్చి కుదురుస్తా” నన్నాడు. రాజు సంతోషించి అతన్ని అంతఃపురానికి తీసుకువెళ్లాడు. కొత్త

వైద్యుణి చూడగానే రాజుకుమారికి పిచ్చి కొంచెం తగిపోయింది.

“రాజు, ఈ అమ్మాయికి ఒక కీలు గుర్రంమూలాన ఈ వ్యాధి కలిగింది ఈ మెను ఆగుర్రంమీద ఎక్కించిచుట్టూ గుగ్గిల ధూపం వెయ్యాలి. మంత్రాలు చదవాలి. అప్పుడుగాని ఈవ్యాధి హర్షిగపోదు. పదియేళ్లు గడువిన్నే కీచగుర్రం చేస్తాను,” అన్నాడు ఫిరోజిషా.

“ఈ భాగ్యనికి పది సంవత్సరా
శెందుకు. మనదగ్గర ఒక కీలుగుర్చం
ఉన్నది. దానితో చికిత్స చేయ్య,”
అన్నాడు రాజు.

ఫిరోజిషా పాచిక పారింది. రాజు
కుమారిని కీలుగుర్చం ఎక్కుంచి చుట్టూ
దట్టింగా గుగిలం ధూపం వేయించాడు.
ఆ పొగతెరలో తానుకూడా కీలుగుర్చం
పై ఎక్కుడు. మీట నొక్కుడు. వాయు

వేగంతో కీలుగుర్చం ఆకాశంలోకి ఎగిరి
పోయింది.

ఫిరోజిషా బెంగాలు రాకుమారితో
ఛేముంగా ఇంటికివచ్చేరాడు. వారిద్దరికి
వైభవంగా పెండ్లి జరిగింది. పెండ్లినాటి
రాత్రి బెంగాలురాకుమారి కీలుగుర్చాన్న
తగలబెట్టించింది. దానితో వాళ్ళకష్టాలు
తీరిపోయాయి. హాయిగా రాజ్యం ఏలు
కుంటూ నూరేళ్ళు బ్రతికారు.

పంట్టి హిందెక కథ

అనగా అనగా ఓ వూర్లో వక పొట్టి పిచిక వుందేది. అదేం చేసిందీ, ఊరల్లా తిరిగి ఉలవగింజ, చేనల్లా తిరిగి సెనగింజ, పెరడల్లా తిరిగి పెనరగింజ, ఇల్లాం టిని ఎన్నోగింజలు పోగు చేసు కొని కొట్టి కొట్టి కొండంత రొట్టిచేసుకుంది. చేసుకుని, చింత చెట్టుమీద కూర్చుని, ఆ పిచిక ఆ రొట్టెను ఎగరేసుకుంటూ, ఎగరేసుకుంటూ, తింటూ ఉంటే, చీమతలకాయంత ముక్కు చెట్టుతొర్లో పడి పోయింది.

అప్పుడా పిచిక ఏం చేసిందీ వడ్రంగి దగరకి వెళ్లి, “వడ్రంగి, వడ్రంగి,

అతి కష్టపడి కొండంత రొట్టిచేసుకుని తింటూంటే చీమతలకాయంతముక్కు చెట్టు తొర్లో పడిపోయిందోయే! చెట్టుకొట్టి అది తీసి పెట్టాలోయే,” అంది.

వడ్రంగి ‘చీమతలకాయంత ముక్కుకై చెట్టుకొట్టాలా?’ అని వక వక నవ్వాడు.

అప్పు డాపిచిక కెంతో కోపంవచ్చి తిన్నగా రాజు

దగిరకివెళ్లి, “రాజుగారూ, రాజుగారూ! అతి కష్టపడి కొండంత రొట్టి చేసుకొని తింటూంటే చీమతలకాయంతముక్కు చెట్టుతొర్లో పడిపోయింది. తీసిపెట్టి మని వడ్రంగి నడిగితే తీయనన్నాడు. వడ్రంగిని దండించు రాజు,” అంది.

రాజుకూడా నవ్వి, ‘ఇంత చిన్నపనికి వడ్రంగిని దండించాలా? దండించను పో’ అన్నాడు రాజు.

‘అమ్మా వీడిపని ఇలా వుందా?’ అని ఆ పిచిక వెంటనే లేళ్లదగిరకి వెళ్లి జరిగిందిచెప్పి, “చెట్టుకొట్టి

మంటే వద్రంగి కొట్టినన్నాడు. వద్రంగిని దండించమంటే రాజు దండించలేదు. రాజుకు ఉద్యానవనమంటే ఎంతో ఇష్టం. అది పాడుచెయ్యండి లేణూ!” అంది.

“ఈ చీమతలకాయంతరొట్టిముక్కుకి చక్కటి రాజు హూలతోట పాడు చేస్తామా? చాలు, చాలు పో,” అన్నాయి లేణూ.

“అమ్మా! పీటమ్మ కడుపుకాలా! ఈ వెధవ లేళ్ళకు ఇంత తెగులా!” అని ఆసిచిక ఏంచేసింది, బోయ వాడి దగ్గిరికప్పి,

‘బోయాడూ! బోయాడూ! చీమతలకాయంతరొట్టిముక్కు చెట్టుతోర్చలో పడిపోయింది. తియ్యమంటే వద్రంగి తీశాడు కాడు. వద్రంగిని దండించమంటే రాజులా చెయ్యలేదు. రాజు హూలతోట పాడుచెయ్యమంటే లేళ్లు చేశాయికాడు. లేళ్లకాళ్లు విరక్కాట్టిమంటే బోయ విరక్కాట్టిప్పేదుకాడు. బోయ చెప్పులు కొరికి పాడుచెయ్యఎలకా!” అంది.

ఇదంతా విని బోయ వాడు, ‘ఈపాటి భాగ్యానికి చెంగు చెంగని గంతే లేళ్లకాళ్లను విరక్కాట్టనా? భాగానేవుంది. వెళ్ల వెళ్ల, అని పంపేశాడు.

దంతో పిచిక్కి కోపమెక్కువై ఎలక దగ్గరకు వెళ్లి, టియ్య, ఎలకా! ఎలకా! టి సహాయం చేసిపెట్టాలి. చీమతలకాయంతరొట్టిముక్కు చింతచెట్టుతోర్చలో

పడిపోతే తియ్యమంటే వద్రంగి తీశాడుకాడు. వాడిన్న దండించమంటే రాజులా చేశేడుకాడు. రాజుగారి హూలతోటను పాడుచెయ్యమంటే లేళ్లలా చేశాయికాడు. లేళ్లకాళ్ల విరక్కాట్టిమంటే బోయ విరక్కాట్టిప్పేదుకాడు. బోయ చెప్పులు కొరికి పాడుచెయ్యఎలకా!” అంది.

ఎలికెకూడా “నా వల్లకాడు పో” మృని అంది.

“అమ్మా దొంగముండా, నీకెంత గర్వమే! అని పిల్లిదగిరికి వెళ్లి, “పిల్లిభావా! పిల్లిభావా! చీమతలకాయంత

రొట్టిముక్క చెట్టుతో ర్రలో
వడి పోతే తియ్యమంటే
వడంగితీనేడుకాదు. వడం
గినిదండించమంటే రాజలా
చెయ్యలేదు. రాజు పూల
తోట చెబుపమంటే లేక లా
చెయ్యలేదు. లేక కాళ్ళు
విరక్కాటుటమంటే బోయ
విరక్కాటుడు కాదు. బోయ
చెప్పులు కొరకమంటే ఎలక
కొరికిందికాదు. ఎలకను
వేటాడు పిల్లి ! ” అంది.

“నాకి ప్పుడు చాలా
పనులున్నాయ్, ఇదే పన
ఏమిటి ? ” అని పిల్లి వెళ్లి
పోయింది.

‘ఆయ్య దీని దరజ

మండా ! ఉండు దీని పని
వడాను, ’ అనితిన్నగా అవ్వ
దగిరకెళ్లి, ‘ అవ్వ, అవ్వ,
చీమ తలకాయంత రొట్టి
ముక్క చెట్టుతో ర్రలో వడితే
వడంగితీనేడుకాదు. రాజు
వడంగిని దండించాడు
కాదు, రాజుగారి పూల
తోటను లేక్క పాడుచెయ్య
లేదు. లేక కాళ్ళ బోయ
విరక్కాటు లేదు. ఎలక
బోయచెప్పులు కొరకలేదు.
పిల్లి ఎలకను వేటాడలేదు.
పిల్లి మీద వేడి వేడి పా
లొయ్య అవ్వ, ” అంది.

‘ చీమ తలకాయంత
రొట్టిముక్క కోసం పిల్లి మీద
పాలోస్తానూ ? చాలుచాల్లే, ’
అని అవ్వ కసిరి పొష్టుంది.

“ ఏమి తూలిపోతున్న వే
మామ్మా ! ” అని తిన్నగా

తాత య్య దగిరకి వెళ్లి.
“ చీమ తలకాయంత రొట్టి
ముక్క తో ర్రలో వడిపోతే,
వడంగి తియ్యనన్నాడు.
రాజు వడంగిని దండించాడు
కాదు. లేక్క రాజుగారి
పూల తోట పాడుచేశాయి
కాదు. లేక కాళ్ళ బోయ
విరక్కాటు లేదు. బోయ
చెప్పులు ఎలక పీకలేదు.
అవ్వ పిల్లి మీద వేడి
పాలొయ్యలేదు. అవ్వను
చితక్కాటు తాతా ! ” అంది.
‘ అమ్మా, నేనులాచేస్తానా !
చెయ్యను పో, ’ అన్నాడు
తాత.

“ఓహో! నీకింత గర్వ
మా, సరే!” అని ఆపిచికేం
చేసిందీ, గటగటాలవుగిర
తెచ్చి. “అవు పిస్తు, అవు
పిస్తు! చీమ తలకాయంత
ముక్కు చెట్టు తొర్రలో పడి
పోతే వద్రంగి తీసేడుకాదు.
రాజు వద్రంగిని దండించ
లేదు. రాజు హూలతోట లేష్టు
పాడుచెయ్యలేదు. లేష్టు కాళ్ల
బోయవాడు విరక్కాటలేదు.
బోయ చెప్పులు ఎలక
కొరకలేదు. ఎలకను పిల్ల
వేటాడలేదు. పిల్లి మీ ద
అవ్వ వేడిపాలొయ్యలేదు.
తాత అవ్వను చితక్కుట్ట
లేదు. తాత, పాలుతియ్య
డాని కొచ్చినపుడు ‘ఫెడి’
మని తన్న ఆహా,” అంది.
‘అభై, నేనలాచెయ్యను
సుమా.’ అంది ఆవు.

అప్పుడు పిచిక విచారిస్తూ,
“పొద్దున్నే లేచివరిమొహం
చూశానో, ఎవళ్ల నడిగినా
ఏమీ చెయ్యనంటున్నారు
ఎలాగో!” అని ఏడుస్తూ
కూర్చుంది. ఇంతట్టో ఓ
ఈగ ఆ దారమ్మట వెడుతూ
“ఏం పిచికా ఏడుస్తున్నా”
వంపే, పిచిక జిరిగినంతా
చెప్పి ఉపకారము చేసిపెట్ట
మంది.

అప్పుడు ఈగ ఏం
చేసిందీ, వెంటనేవెల్లి అవు
చెవులో దూరి నానా అల్లరి
చేసింది. ఆవు ఆ బాధ
భరించలేక తాతనితన్నింది.

తాతకి కోపంవచ్చి అవ్వని
చితకకొట్టాడు. అ వ్వుకు
వట్టమండి పిల్లిమీద వేడి
పాలోసింది. పిల్లి కోపం
కొంది ఎలక వెంటపడింది.
ఎలక భరించలేక బోయ
చెప్పులు కొరికింది. బోయ
ఆ కో పం తీర్చుకోడానికి
లేష్టు కాళ్లను విరగకొట్టేడు.
లేష్టు కోపంచేత రాజుగారి
తోటను పాడు చేశాయి.

రాజుకి బుద్దివచ్చి వద్రంగిని
శిక్షించేడు. వద్రంగి చచ్చి
నట్టు చెట్టును నరికి, తొర్ర
తవ్వి ఆ చీమ తలకాయంత
రొట్టిముక్కునూ, తీసి పిచిక
చేతిలో పెట్టేడు.

పిచిక మళ్లీ ఎగవేసు
కుంటూ ఎగవేసుకుంటు ఆ
రొట్టుముక్కును కమ్ముగా
తిన్నది.

రుసం మూడుసార్లు మహాసామ్రాజ్యం స్థాపించాము. మొదటిది ఆంధ్రసామ్రాజ్యం, రెండోది కాక తీయసామ్రాజ్యం, మూడోది విజశునగరసామ్రాజ్యం. ఈ మూడుసామ్రాజ్యాలు దక్షిణ దేశానికి చేసినసేవ అంతాయింతాకాదు. పీటిని నెలకొల్పుకుండా ఉన్నట్లయితే దక్షిణదేశవరిత్ర మరొక విధంగా ఉండేది.

ఈ సామ్రాజ్యాలను సమర్థతతో పరిపాలించినవారిలో త్రీలకూడా ఉన్నారు. వారిలో రుద్రమ్మ ముఖ్యరాలు.

కాకతి గజపతిదేవ మహారాజుకు ఆడపిల్ల అయినా మగపిల్లవాడైనా రుద్రమ్మ ఒక్కటే. తండ్రి తరువాత రాజ్యం చేయవలసింది అమే. అందువల్ల గజపతిదేవుడు రాజుకు కొవలసిన

విద్యలన్నీ రుద్రమ్మకు చెప్పించసాగాడు. రుద్రమ్మ క్రతిసాము నేర్చింది. గుఱ్ఱపుస్వారి నేర్చింది. సేనలను నడపనేర్చింది. కోటలుపట్ట నేర్చింది. ఇంకా మంచిరాజుకు ఎన్ని విద్యలు కావాలో అన్నివిద్యలు నేర్చుకొంటూవుంది.

ఇదిమాత్రం తల్లి నారమ్మకు నచ్చేదు. అప్పుడప్పుడు నారమ్మ భర్తగజపతిదేవునితో అంటూ వుండేది:— “ఆడపిల్లకు క్రతిసాములేమటి, ఏ సంగీతమో, ఏ చిత్రకళో నేర్చించక. ఆడపిల్ల అన్నతరువాత ఆడపిల్లేకాని మగపిల్లవాడు అవుతుందా? ఇవ్వాళ కాకపోతే రేపైనా ఒకయ్యచేతిలో పెట్టి వలసిందేగా!” గజపతిదేవుడు అతిపత్తిచెప్పేవాడుకాదు. నవ్వి వూరుకొనేవాడు. రుద్రమ్మ సాముగరిడీలు నేర్చుకోవటం ఆమె చెలికట్టెలకుకూడా

విద్ధురంగా వుండేది. లోలోన కొంత
అ సూయ పదేవారుకూడా. ఎలాగైన
అమె మనస్య చిన్నపుచ్చి మాన్యించా
లనుకొన్నారు. ఏమిచే స్నేభాగుంటుంద
అని గుంగుసలు పోయారు. అదికాద
న్నారు, ఇదికాదన్నారు; చివరికి ఎలా
గై తేనేం ఒక నిర్మయానికి వచ్చారు.

ఆనాడు రుద్రమై ఉద్యానవనంలో
బంటరిగా కూర్చునివుంది. అప్పుడే
ఒక్కొక్క చెలిక త్తెవచ్చి, “జయము
జయము యువరాజా!” అంటూ ప్రక్కన
నిలబడింది. రుద్రమై తొఱకలేదు,
బెణకలేదు. తీవిగా తలఅడిస్తూ అలాగే
కూర్చున్నది. చెఱిక త్తెలు వెలవెలపోయి
బొమ్మలులాగా నిలబడారు. ఉలికేవాళను
ఉలికించవచ్చుకాని ఉలకనివాళను ఏమి
చేస్తారు?

— “యువరాజుతో” మీరు చెప్పుకోగల
మనవి ఏమిటి,” అని అడిగింది. చెలి
క్తతెలు నీట్లు నమిలారు. “మీకువచ్చిన
పరవా ఏమితేడు. మీరు ఏమికోరినా
యి చ్చి వేస్తాను,” అంది రుద్రమ్మ.

చెలిక్కెలు ఒకరిముఖం ఒకరు చూచు
కొన్నారు. అది అడిగితే బాగుండును,
ఇది అడిగితే బాగుండునని ఒకరికొకరు
సైగ చేసుకొన్నారు. చివరికి పెద్ద
చెలిక్కె చేతులు భోడించి, “మీరు
అయ్యధాలు ఇక ఎన్నడూ ముట్టకపోతే
చాలు. అంతకన్నా మాకు కావలసిం
దేముంది ? ” అన్నది.

రుద్రమై మనస్సు కటకటవడ్డది.
 ఇంతకాలం నేర్చుకొన్న సాముగరిదీఱు
 ఏమికాను ? ఆయుధం ముట్టపోతే
 తన తండ్రి మనస్సు ఎలా వుంటుంది?
 మాట తప్పితే చెలికత్తెలకు తనమీద
 గౌరవం ఏమి ఉంటుంది ? ఆమె ఆలో
 చించి, ఆలోచించి చివరికి అన్నది,
 “సరే అలాగే, కాని నన్ను ముందు
 సాముగరిదీలలో ఓడించాలి. ఆపని
 ఎవరుచేసినా మళ్ళీ ఆయుధం వట్టను.”

చెలిక త్తెలకు ఎక్కుడ లేని సంతోషం
వచ్చింది. సరేనంటే సరేనన్నారు. ఈ
సంగతి రాణి నారమ్మకు చెప్పారు.
ఆమెకూడా మురిసిపోయింది. కూతురు

చేత సాముగరిడిలు మాన్యంచవచ్చు
ననుకొంది. వెంటనే మంత్రిని పిలిపించి
సంగతిచెప్పించి, క్రత్తిసాములో ఆరితేరిన
రాజుకు మారుణ్ణి పిలిపించమన్నది.
మంత్రి నవ్వాడు. రాణి ఆశ్చర్యపడి,
“నిన్నకాక మొన్న నేర్చుకొన్న ఆద
పిల్లను ఉడించలేరా? నేను నమ్మను.
ఆమాత్రపుపీరులు ఉండకపోరు. మహా
రాజుగారివల్ల మాటవస్తుందని భయపడ
కండి. వారికి నేను చెబుతాను,” అన్నది.

మంత్రి ఏనుయంగా చెప్పాడు:—
“కాక తీయవంశచరిత్ర మీకు సరిగా

తెలియదు. భాతము త్రాతలనాటి నుంచి
నేను ఎరుగుదును. కత్తిసాములో ఈ
వంశం అందేవేసినచేయి. ఈ వంశంలో
పుట్టింది రుద్రమ్మ. ఐనా నేను మెప్పుకు
అంటున్నానని మీకు సందేహం కలుగు
తుంది. మన సేనానికొడుకు సంగతి
మీరు వినేవుంటారు. కత్తి సాములో
అతన్ని మించినవాళ్ల ఈ రాజ్యంలో
లేరు. రేపే పిలిపించి పోటీ జరుపుదాము.
మీకే నిజం తెలుస్తుంది.” అన్నాడు.

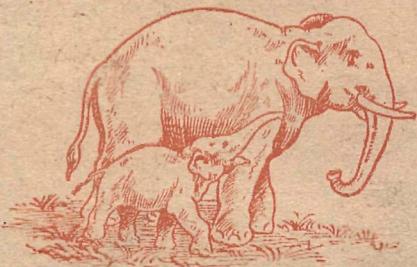
మరునాడు రుద్రమ్మకూ, సేనాని
కొడుకుకూ మంత్రి రాణిసమజైన కృతి

సాములో పోటీ పెట్టించాడు. రుద్రమ్మ అనాయసంగా సేనానీకొడుకును ఓడించి వేసింది. నారమ్మ తనకళను తాను నమ్మ లేక పోయింది. అపోటీ చూచి నప్పటినుంచి కూతురుచేత సాముగరి దీలు మానిసించాలన్న పట్టుదల మరీ ఎక్కువై పోయింది. భర్త గణపతిదేవు నితో పోరుకాడి ఎలాగైతేనేం ఆయనను ఒప్పించింది. వెంటనే రాజ్యమంతటా “రుద్రమ్మను ఓడించినవారికి ప్రధాన సేనానిపదవి యిస్తాము,” అని చాటింపు చేశారు.

మేము ఓడించగలమంటే మేము ఓడించగలమని కొమ్ములు తిరిగిన యోధులు, రాజకుమారులు వచ్చారు. కాని రుద్రమ్మను ఓడించినవారు లేక పోయారు. ఇక రుద్రమ్మకు ఆయుధం ఏడిచిపెట్టవలసినపని లేక పోయింది.

ఈ రుద్రమ దేవే గణపతిదేవుని తరువాత చాలకాలం అంగరంగ వైభోగంగా కాకతీయరాజ్యం ఏలింది. ఈ మె మనుమదే ప్రతాపరుద్రదేవుడు. ఈ మె పరిపాలనలో జరిగిన విశేషాలు చాలా ఉన్నాయి. మళ్ళీ ఇంకోమాటు మీకు చెప్పుతాను.

మీకు తెలుసునా?

ఏనిగపిల్ల ఎట్లా
పాలు తాగుతుంది?

జంతువుల్లో త్వరగా పరిగెత్తే
జంతు వేది? గంటకు
ఎన్నిమైశ్శు పరుగెత్తుతుంది.

★
మీకు తెలిస్తే ప్రాయంది:
లేక పోతే వచ్చే సంచికలో
జవాబుకు చూడండి.

ಆಡಪಿಲ್ಲಲ ಪಾಟಲು

పెదచెరువు గట్టునా
 బేరి వాగింది,
 పెల్లివారోచాచరు
 పెదవీధిలోకి !
 పనుపు కుంకాలన్ని
 పెల్లాలబ్బట్టి,
 రండి పెరంటూత్తు,
 రండెదురు కుందాం !
 పానకపు కావిత్తు
 బుజాన్ని పెట్టి,
 రావయ్య బ్రాహ్మణా,
 రావయ్య త్వరగి !
 పెత్తమ్మి మా యుంట్లో !
 పెళ్లి మా యుంట్లో !
 పెరైన సీతమ్ము
 పెళ్లి మా యుంట్లో !
 పెళ్లి పెత్తనీగానె పెరిగెబుగల్లు!
 పెళ్లినముర్చుడు తీసెబుగల్లు!

సంపాదన

వింషమూరి వెంకటరత్నమ్మ

ఒకటి, రెండు, మూడు

二〇二五

ఒకటి ఒకటి రెండు
 అవ్వ బోడి గుండు
 దూడి నిమ్మ పండు
 గాజు గోలి గుండు
 ఒకటి ఒకటి రెండు.

9

రెండు రెండు నాల్గు
పంతులమ్ము నీల్గు
బిచ్చగని మూలు
తే నెవంటి తెల్గు
రెండు రెండు నాల్గు.

3

మూడు మూడు ఆరు
 కంది పప్పు చారు
 పేరు లేని ణురు
 అత్తగారి పోరు
 మూడు మూడు ఆరు

మహాత్మ ప్రార్థనల జీవిత చరిత్ర

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

గాంధీ తాత

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

ప్రతి యింట్లో ఒక తాతయ్య ఉండవచ్చు. కానీ ఒక దేశం లోనివారందరికి కలిపి ఒకే ఒక తాతయ్య ఉండటం చాల కష్టం. అలాంటి తాతయ్యలు ఏ వెయ్యే ర్కుకో ఒకసారి దొరుకుతుం టారు. ఇవాళ మన భారతీయు లందరికి ఒక తాతయ్య ఉన్నాడు. ఆయన ఎవరో మీకు తెలుసు కదూ? ఆయనే గాంధీ తాత! మనం చెప్పుకోవాలంపే ఆయన కథలు చాలా ఉన్నాయి.

మన తాతయ్య తంప్రిగారు కరంచంద్ర గాంధి; తల్లిగారు పుత్రులింపాయి. ఆయన 1889 అక్టోబరు 2 తేదీన పోర్టబండర్ అనే గ్రామంలో పుట్టాడు. ఈ గ్రామాన్ని సుధామపురం అని కూడా అంటారు. మన తాతయ్యకు బాల్యం పోర్టబండరు లోనే గడిచింది. ఆ ఊరిభక్కో మూడో

చాలాయినట్టించాలాగు

క్లాసు వరకు చదివాడేమో. గాంధితాత
తనకథ రాసుకుంటూ ఇలా అన్నాడు: “ఆ రోజుల్లో చదువుమాట ఎలాటన్న
మాపార్ని తిట్టటం మాత్రం నేర్చు
కొన్నాను. నేను వట్టి మొద్దబ్యాయిని.
ఒక్క అక్షరంముక్క నాకు అంపేది
కాదు. ఇప్పుడు చెప్పింది ఇంకా
కానేపటికి మరచిపోయేవాళ్ళి”

అంపే గాంధితాత చిన్నతనంలో
మనలాగానే మామూలు కుర్రవాడన్న
మాట.

మన తాతయ్య ఏడేళ్ళవాడై ఉండగా
వాళ్ళనాయన రాజకోట సంస్థానంలో
ఉద్యోగిగా ప్రవేశించాడు. మన తాతయ్య
కూడా తండ్రివెంటవెళ్ళి అక్కడ బళ్ళోనే
కొంతకాలం చదిని హైస్కూలులో
చేరాడు. మనతాతయ్య అక్కడ చదువు
తుండగా ఒకసారి భలేగమ్మతు జరిగింది.
ఇన్నస్పెక్టరు తనిభికి వచ్చాడు. పిల్లలకు
డిడ్కేషన్ ప్రాయమనిఱదు గొట్టిమాటలు
ఇంగ్లీషులో చెప్పాడు. మనతాతయ్య
“హారిళ్ళంద్రుడు” లాంటి కష్టమైన ఒక

ఇంగ్లీషుమాట తప్పువ్రాళ్ళాడు. మాస్టరు
అదిచాచి ‘ప్రక్కాపిల్లవాడి పలకలోచాచి
తప్ప దిద్దుకో’ మని తాతయ్యకు సైగ
చేశాడు. మహ్య నేనూ ఐతే అలాంటి
మాస్టరుదొరికినందుకు ఎంతసంతోషించే
వాళ్ళం? కాని మనతాతయ్యకు మొదటి
నించి, అబద్ధ మాడకూడదని, దొంగ
తనం చేయకూడదని ఒకపిచ్చి ఉండేది.
అందుచేత పక్కవాడి పలక చాచి
తప్ప దిద్దుకోలేదు. మాస్టరుకు భలే
కోపం వచ్చింది. ఇన్నస్పెక్టరు పోయిన
తర్వాత గాంధితాతను పిరచి — “నీకు
బుద్దివేదా? నేను పక్కకుర్రవాడి పలక
చాసి నిన్ను దిద్దుకోమనలా? ఎందుకు
దిద్దుకోలేదూ?” అని అడిగాడు.

“నేనీ బళ్ళోనించి పొమ్మన్నా పోతాను
గాని చచినా దొంగతనం చేయను,”
అన్నాడు గాంధితాత మాస్టరుతో.
చాళా ఇలాంటి మొద్దువనులు చేసే
ఆయన తాతయ్య అయ్యాడు. లేకపోతే
మనందరికీ ఒకే తాతయ్య ఎలా దొరికే
వాడు?

ఏనిగయ్య:— ‘ఏమోయి మీస్కర్ తిమ్మున్నా! నాకూడా ఒకటి పదేస్తావా? ఎక్కి రమ్మంటావా?’

ఆంకొక విచిత్రమైన కథ. గాంధితాత
12 ఏళ్ళవాడై వుండగా ఆయన అన్న గారు
ఉఁడ్లో 25 రూపాయలదాకా చిల్లరపాకీలు
చేశారు. కానీ తండ్రికి తెలియకుండా
తీర్చే ఉపాయం తోచలేదు అతనికి.
అన్నదమ్ములు ఇద్దరూ కూడబలుకు
కొని, ఏలాగై తేనేం ఒక నిర్ణయానికి
వచ్చారు. అన్నగారిచేతిని బంగారం
మురగు ఉంది. దాన్ని కొంచెం నరికించి
అందుల్లో ఉండుకుల్లో ఉండుకుల్లో ఉండుకుల్లో

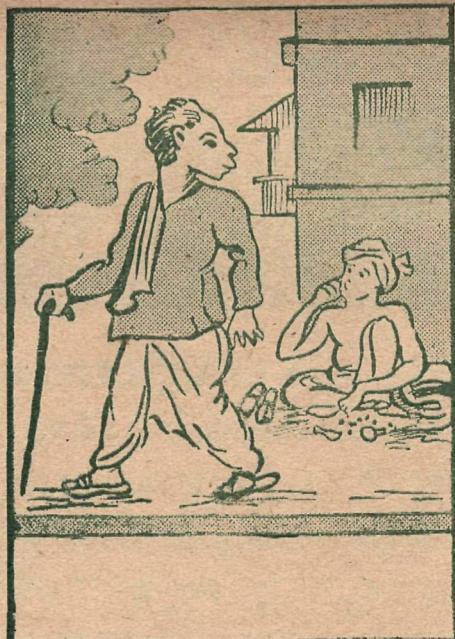
భాకీ తీర్చుదామనుకున్నారు. గాంధితాత
ఈ పనిచేశాడేకాని గుండె దదదద
కొట్టకుంటూనే ఉన్నది. తండ్రిగారు
తన్న కొడతారనీకాదు, కొరతను
వేస్తారనీకాదు. గాంధిగారితండ్రి పిల్లలు
తప్పుచేస్తే తను బాధపడేవారు; చేతులతో
తల ఉండక షామునేవారు. అలాం
ఉప్పుడు ఈ తప్పు తెలిస్తే తండ్రిగారు
ఎంత బాధపడతారు! తన్న శిఖించిపే
ఫర్మాలేదుకాని, తండ్రిగారు బాధపడ
తారుకదా. ఇక జన్మజన్మనికి మళ్ళీ
దొంగతనం చేయగూడదని మన
తాతయ్యచెంపలు వేసుకొన్నాడు. ఐనా
అయనబాధ పోలేదు. చేసినపని తండ్రి
గారితో చెప్పితీరాలనుకొన్నాడు. ఎలా
చెప్పటం? ఈ మాట వింపే అయన
మనస్సు ఎంత నొచ్చుకుంటుంది? ఒక
వేళ చెప్పినా దానికితగ్గిక వేయదేమో?
తాతయ్య మనస్సు వెనక్కా ముందుకూ
గుంణింది. జరిగింది చెప్పివేస్తేనేకాని
పాపం పోదనుకొన్నాడు తాతయ్య.

పెంటనే తండ్రిగారికి ఇలా ఉత్తరం
చూశాడు :

“సాన్నగారికి, ఇంతటి బుద్ధితక్కువ
పని చేసినందుకు విచారపడు
తన్నాను. అన్నగారి బాకి తీర్ప
టానికని మురుగుబంగారం కొంత
నరికించి అమ్మివేళాను. ఇంతకన్న
పెద్ద తప్పు మరేముంది? దీనికి
తగ శిష్ట మీరు నాకు తప్పకుండా
వెయ్యాలి. ఈ ఉత్తరం చూచిం
తరువాత మీరు ఏమాత్రం విచార
పడవద్దు.”

ఈ ఉత్తరం మన తాతయ్య తనే
పట్టుకెళ్ళి తండ్రిగారికి ఇచ్చాడు. ఆయన
అప్పుడు జబ్బుపడి మంచంలో ఉన్నాడు.
ఉత్తరం అందుకొని ఆయన లోలోపల
చదువుకో సాగాడు. వారి కళ్ళనించి
కన్నిటి చుక్కలు జొటజొట క్రింద
పడినాయి. అది చూడగానే గాంధితాతకు
కూడ టపటపా కన్నిట్లు రాలాయి.
కరంచంద్రగారు అమిత అనందంతో,
పొంగివచ్చే వాత్సల్యంతో కన్నిట్లు
నించితే, మన తాతయ్య తాను ఎంత
తప్పుపని చేశానన్న విచారంతో కన్నిట్లు
నించాడు. ఇందులో ఎవరి కన్నిట్లు దయ్యాడు.

ఇందులో ఇందులో ఇందులో చందమామ ఇందులో ఇందులో ఇందులో

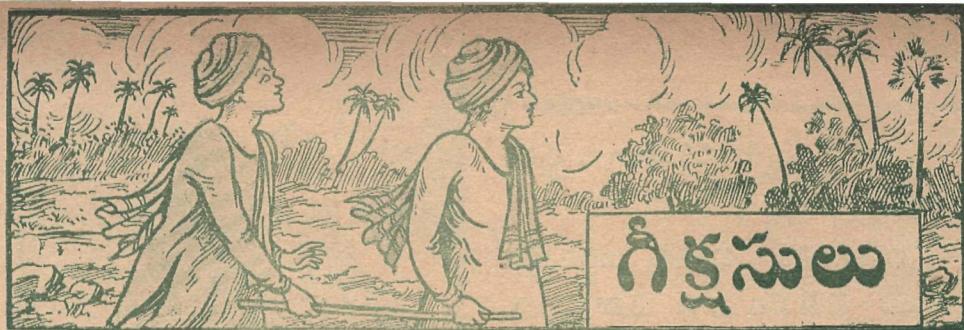
“ఏంటాబా! నాదాట వేఱించుకుంటారా?”

“ఏ మిరా? నేను గుర్తొన్ని అనుకున్నావా?”

గొప్పవో మీరు చెప్పగలరా? లేక
ఆవిక్రమార్గు దే దిగివచ్చి చెప్పా
లంటారా?

కరంచంద్ర కుమారుని ఉత్తరం
చదివి మెల్లగా చించివేళాడు. కొడుకును
దీవించాడు. గాంధీ తాతయ్య మనసు
కుదుటపడింది.

ఇలాంటి సత్యసంధతవల్ననే గాంధిఁ
మనందరికి తాతయ్య అయ్యాడు.
ప్రపంచానికి మహాత్ము దయ్యాడు.

గీతసులు

అనగా అనగా ఒక ఊర్లో ఒక చెమిటి దాము.” అన్నాడు.

వాడూ ఒక గుడ్డివాడూ ఉండేవాళ్ల. వాగ్దిదరికి మాంచి సావాసం. ఇద్దరూ ఆ ఊర్లోనే అడుక్కుతిని బతికేవాళ్ల. కానీ ఒక్కఊర్లో ఎన్నాళ్ల దొరుకు తుంది వాళ్లకు విషం? అందుకని ఆ ఊరువదిలి దూరదేశాలు పోయి బతుకు దామని ఇద్దరూ కలిసి బయలుదేరారు.

దోవలో గుడ్డివాడు చెమిటివాడితో—

“ఇదుగో చెమిటి మామా! మని రదంబకమాటకు వద్దాము. నేను విన్నదెల్లా నీకు చెప్పుతాను నువ్వు చూసిందెల్లా నాకు చెప్పు. మనకు దౌరికిందెల్లా చెరి సగం పంచుకుం

చెమిటివాడు ఎగిరి గంతేసి ‘సరే!’ నన్నాడు. కొంతదూరం పోయేవరకు గుడ్డివాడికి గాడిద అరుపు విసిపించింది. “ఇదుగో, ఇక్కడ దగ్గరలో ఎక్కుదో గాడిద ఉంది. దాన్ని పట్టుకు తీసు కెళామా, మనకు ఏది దౌరికినా దాని మీద వేసుకోవచ్చు.” అన్నాడు.

చెమిటివాడు గుడ్డివాడు చెప్పి న దోవనే పోయా దు. అక్కడ ఒక గుంజ కు గాడిద కట్టేసి ఉంది. చెమిటి వాడు దాన్ని విప్పి తోలు వచ్చాడు.

ముగ్గు రూ మళ్ళీ కొంచెం దూరం పోయా

రు. చెమిటివాడు అన్నాడు :
“ఇదుగో, గుడ్డిమామా ! ఇక్కడ
చీమలబారు పోతున్నది” అన్నాడు.

“ఇంకేం, కాసినితీసి పైవంచను
మూటకట్టు. ఎందుకైనా పనికిరాక
పోతయా ?” అన్నాడు గుడ్డివాడు.

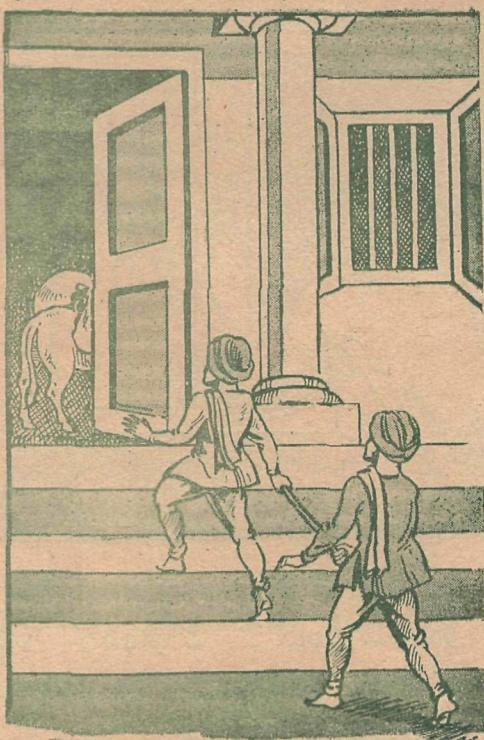
ఇంకా కొంచెందూరం పోయేవరకు
చాకలివాడి శాన కనిపించింది. దాన్ని
కూడా తీసుకుని గాడిదమీద కట్టుకుని
బయలుదేరారు.

ఇంతలో పొద్దుకూకవచ్చింది. ఆకా
శాన దట్టంగ మబ్బుపట్టింది. ఉరుములూ
మెఱుపులతో వానవచ్చింది. డగరలో
ఏది కనపడినా చాలు, అందులో తల
దాచుకుండా మనుకున్నారు ఇద్దరూ.
అలాగే కా సెదూరం పోయేవరకు పైద
మేడ కనిపించింది.

“అదుగో, పేద్ద మేడ !” అన్నాడు
చెమిటివాడు.

“అయితే నా చెయ్యిపటుకట్టిపడు
గెత్తు : నా చెవులు ఉఱుములమోతకు
పగిలిపోతున్నై.” అన్నాడు గుడ్డివాడు.

“నకు ఉఱుములంటే రెక్కితేదు.
మెఱుపులతో నా కట్టు పోతున్నై :”
అన్నాడు చెమిటివాడు.

“ఎందుకుమామా, మనిషరం ఊరికే
వాడించుకోటం. త్వరగాకొంపకు చేర్చు.
తడిసిపోతున్నాం” అన్నాడు గుడ్డివాడు.

ఇద్దరూ ఆ కటిక చీకట్టో తడుస్తూ
ఇంటికి చేరుకున్నారు. గుడ్డివాడు ఆ
యింటి మెట్లూ, తల పులూ గడియలూ
చూసి “ఇది ఎవడిదో రక్షసుడి కొంప
లాగా ఉంది. మనం ఇంకోచోటికి
పోదాం” అన్నాడు.

చెమిటివాడికి భయంవేసింది. కాని

ఎక్కుడికి పోతాడూ? ఛైర్యం తెచ్చు
కుని—“దీంటోకే పోదంపద గుడ్డి
మామా! రాక్షసివస్తే నేను జవాబు
చెప్పుతాను.” అన్నాడు.

ఇద్దరూ బలమంతా ఉపయోగించి
తలుపునెట్టి గాడిదను లోపలికితోలి
మళ్ళీ తలుపుబిగించారు. లోపల రాక్షసీ
లేదు, గీళ్ళసీలేదు. వాళ్ళకు భాగా ఆకలి
వేస్తేన్నది. అన్నమూ, కూరలూ, పట్లూ
పెట్టి ఉన్నవి. గాడిదను స్తంభానికి
కట్టివేసి ఇద్దరూ కూచుని ఆ అన్న
మంతా పెక్కారు. కడుపు నిండేవరకు
వాళ్ళకు నిద్రవచ్చింది. గురకపెట్టడం
మొదలు పెట్టారు.

ఇంతలో ఎక్కుదో తిరగటానికి
పోయిన రాక్షసి వచ్చాడు. తలుపులు
బిగించి ఉండేవరకు వాడికి కోపం
వచ్చింది. “ఎవడ్యోమ్ లోపలా! తలుపు
తీస్తారా, మిమ్మల్ని పచ్చది చెయ్య
మంటారా?” అని కేకవేశాడు.

ఈ కేకతో గుడ్డివాడికి మెలకువ
వచ్చింది. గజ గజ వఱకుతూ చెమిటి
వాడిని లేపి “విన్నవా కేక! రాక్షసి
వచ్చాడు!” అన్నాడు.

“నాకు వాడి కేకలంపే లెష్టిలేదు.
నువ్వుఁడఃరుకో నేను జవాబుచెప్పుతాను.”
అని, చెమిటివాడు రాక్షసిని దబ
యించాడు : “ముందు ఎవడివోయి
నువ్వో హోయిగా నిద్రపోయేవాళ్లనివచ్చి
లేపుతావు!”

“నేనా? రాక్షసుణ్ణి. ఇది నా యిల్లు.
తలుపు తియ్యకపోతే మీ ప్రాణాలు
తీస్తాను.” అన్నాడు రాక్షసుడు.

“నువ్వు రాక్షసుడివైతే, మేము
గీళ్ళసులం. ఏమనుకున్నావు? మేము
రోజూ రాక్షసులనే తింటాము
అన్నంలో.” అన్నాడు చెమిటివాడు
విగిరిగా.

రాజునికి ఆళ్లుర్యంవేసింది. “ఏమిటీ: మీరు రాజునుల్ని తినే గీతునులా? ఏదీ పొట్టచూపించండి నేను నమ్ముతాను” అన్నాడు రాజునుడు.

“అయితే కిటికీవగరికిరా చూపుతాను.” అన్నాడు చెమిటీవాడు. రాజుని కిటికీదగరకు వచ్చేవరకు గుఢివాడు చాకలిబాన తీసుకుపోయి కిటికీకి అడం పెట్టాడు. రాజుని అబాన తడివిచూసి.

“అమృయో: ఎంతపెద్ద పొట్ట! అయితే బాబూ మీ తలకాయకూడా చూపుతారా?” అని అడిగాడు రాజునుడు.

గుఢివాడు గాడిదను లాక్కువచ్చి కిటికీముందు నిలబెట్టాడు. రాజునుడు గాడిదతల తడివిచూసి ‘బాబో’ అను కున్నాడు లోపల. కాని బయటికి కనపడ నివ్వుకుండా “బాబూ: మీ అరుపుకూడా కాస్తే వినిపిస్తారా?” అని అడిగాడు.

గుఢివాడు మూటలో ఉన్న చీమల్ని తీసి గాడిద చెవులో పోకాడు. గాడిద తల అల్లల్లడించి బిగరగా, చెవులు వగిలిపోయేటట్టు ఓండ్రపెట్టింది.

పాపు: రాకాసికి హాకలుషుట్టి ఆ అర్ధరాత్రే అకివిలోకి పారిపోయాడు.

నీరు నేను ప్రతిరాత్రి ఒకేవేళకు బట్టోనేగా. భూదేవి మా అమ్మ, మా కనిపించను. అస్పుడప్పుడు అసలురాను. అందువల్ల నేను మంచివాడిని కానని అనుకొనేదు. తల్లితండ్రులంచే నాకు భయభక్తులున్నాయి. చదువునంధ్య నా చిన్నతనంలో మా అమ్మ ఎలా లేకుండా నేను అల్లరిచిల్లరిగా తిరగటం ఉండేదట. నేనుకూడా ఎరుగుదునుగా; రేదు. నిజంగా నాకథతెలిస్తే ఇలాపందుకు నిచ్చేవికావు. మా అమ్మ పుట్టినప్పటి జరుగుతున్నదో మీకే తెలుసుంది. నుంచి గిరగిరా గిరగిరా మా తాత నామీద మీకు అంత అపనమ్మకం చుట్టూ బొంగరాలు తిరుగుతూ ఆడు ఉండదు. నాకు ప్రతిరోజూవచ్చి మీతో కొంటూ వుండేది. అనాటి ఆటలే మా ఆమ్మకు ఆచారమైపోయింది. ఏదన్నా మానుతుందేమోకాని మా అమ్మ ఆ చెప్పాలనీ ఉంది. కాని ఏమిచెయ్యును?

చాల ఏక్కకిందట,—లక్షలు, కోట్ల

సంవత్సరాల క్రిందట, అప్పటికి మనిషి ఇంకా పుట్టలేదు; జంతువు పుట్టలేదు; చెట్టు పుట్టలేదు; నిశ్శకూడా లేవు. అప్పుడు మా అమ్మనన్ను కన్నది. మా అమ్మను మీ రెరగరూ; మీరుంటున్నది మాఅమ్మ

బట్టోనేగా. భూదేవి మా అమ్మ, మా అమ్మ సూర్యునికూతరు. మా అమ్మ చిన్నప్పుడు మాతాత సూర్యుడిలాగా ఉండేదట. నేనుకూడా ఎరుగుదునుగా; నా చిన్నతనంలో మా అమ్మ ఎలా ఉండేదని! నా కట్టకూడా సరిగా చూడ నిచ్చేవికావు. మా అమ్మ పుట్టినప్పటి నుంచి గిరగిరా గిరగిరా మా తాత చుట్టూ బొంగరాలు తిరుగుతూ ఆడు కొంటూ వుండేది. అనాటి ఆటలే మా ఆమ్మకు ఆచారమైపోయింది. ఏదన్నా మానుతుందేమోకాని మా అమ్మ ఆ అలవాటు వదిలిపెట్టాడు.

ఇలాఉండగా నేను పుట్టాను. పుట్ట కాలు వచ్చింతరువాత ఒకచోట ఎలా కూచుంటాము. కాలుచేతులు ఊరుకో నిస్తాయా? నేనూ మా అమ్మకొంగు వదలిపెట్టకుండా ఆమెచుట్టూ అల్లాచిల్లీ

తిరిగేవాణి. చుక్కలు ఎంతో ప్రేమలో పిలిచేవి కాని నేను మా అమృతును పదలిపెట్టేవాణికాను. చుక్కమ్మలు నన్ను ఎగతాళిచేనేవి. నేను ఆడంగి వాడిననీ, అమృతంగు వదిలిపెట్టననీ. ఆ రోజల్లో నేను మా తాత సూర్యుడి లాగా వుందేవాణి. అందుకని అందరూ నన్ను ఎత్తి ముద్దులాడ పిలిచేవాణ్ణ. మా అమృతును నన్నుచూస్తే ఎంతో సంతోషం. నా ఆటపాటలకు మురిసి చక్కని అద్దం ఇచ్చింది.

మీకు అద్దం ఇస్తే ఏం చేస్తారు? ముఖం చూచుకోరూ? నేనూ ఆపొర పాటే చేశాను. అద్దంలో చూచుకున్న కొండికి నాముఖం నాకే ఎంతో అందంగా కనిపించాగి ది అలా చూచుకొంటూ వుంటే ఇక ప్రవంచంలో మరోటి అంద

పైనది ఉన్నట్టే కనిపించేది కాదు. అందువల్ల ఎప్పుడూ అదేపనిగా నన్ను నేను అద్దంలో చూచుకొనేవాణి. మా అమృతచివాట్లు పెదుతూవుందేది. నేను ఏంటేగా? ఇలా చేయగా చేయగా కొన్నాళ్ళకు నాకొంతి అంతాపోయింది. ముఖం మాదిన అట్ల పెనం లాగా అయిపోయింది.

నాకు పుట్టెడు ఏడుపు వచ్చింది. చుట్టూచూచాను. చుక్కలు మిలామిలా మెరుమ్మన్నాయి. ఎదురుగా చూచాను

"నేనే, చుక్కమ్మా, చందమామను.
కా స్తోవెలుగుపెట్టవు?" అన్నాను.

“పో, పో! ఇప్పుడు కావలసివచ్చి నేం నేను? నల్లటి ఆట పెనంమొహమూ నువ్వు?” అని కసిరింది.

మీ అక్కయ్య బోమ్మ యియ్యక
కరిసితే ఎలావుంటుంది? నాపనీ అంతే
అయింది. కాళ్ళిడ్నుకొంటూ. ఇంకొక
చుక్కమ్మ యింటికి వెళ్లాను.

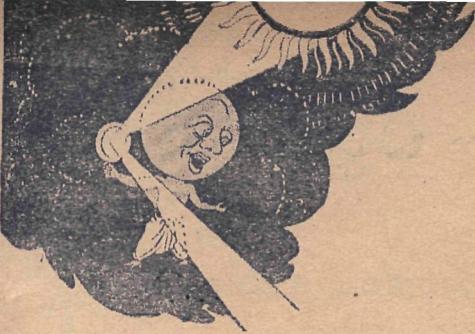
“ ఇక్కడ మాకే లేకపోతే నీ
మొహనికిక్కడ ఇ వ్యవంటావు,
వెలుగు ? ” అని మూర్ఖిగింది ఆమె.
తత్తిమ్మా చుక్కమ్మలూ యిలాగే
అన్నాయి. ఇక ఏమిచేసేది ? రావురు
మని ఏడాను.

అప్పుడే మాతాత సూర్యదు జ్ఞాపకం
వచ్చాడు. వెంటనే ఒక్కగంతులో మా
తాతయ్య యింటిముందు వచ్చిపడ్డాను.
కాని లోపలికివెళ్ళటం ఎట్లా? తలుపు
శీర్శా మంటే చేతులు కాలిపోవ్వా?
అంతగా మాతాతయ్య యిల్లు వెలిగి

మాలమ్మ జ్యోతిలాగా వెలిగిపోతున్నది.
మాలమ్మకు ప్రక్కగా చూచాను. మా
తాత ఎలావున్నాడని? చూడటానికి కట్ట
చాలకుండా ఉన్నాయి. నన్ను నేను చూచు
కొన్నాను. నాటట్ల నాకే కనిపించలేదు.

నాకు వట్టరాని యేదువు వచ్చింది.
పోయినకాంతి ఎలా తిరిగి సంపాదించ
టంట ఆలోచించాను, ఏమీ పాలుపోలేదు.
దిగా లు పడి కూర్చున్నాను. అప్పుడే
ఆకాళంలో చుక్కుమ్మ కిటికే మిలమిల
లాడింది. చప్పున ఒక ఉ పాయిం
తోచింది. అక్కడనుంచి ఒక్క గంతులో
పోయి చుక్కుమ్మ ఇంటి తలుపు తట్టాను.
అమె తలుపు తీయకుండానే “ఎవరది,
ఎందుకొచ్చావు” అని కిటికేలోనుంచే
గద్దించింది.

ବୁଦ୍ଧିମତୀରେ କାହାରେ ଚଂଦମାମ ବୁନ୍ଦିଲାବନ୍ଦିଲାବନ୍ଦି

పోతున్నది. నేను ఎడుస్తా అక్కడే
సంచన్నాను. అంతలో మా తాతయ్య
ఎడుగుత్తాల బండిలో వస్తా నన్న
మావాడు.

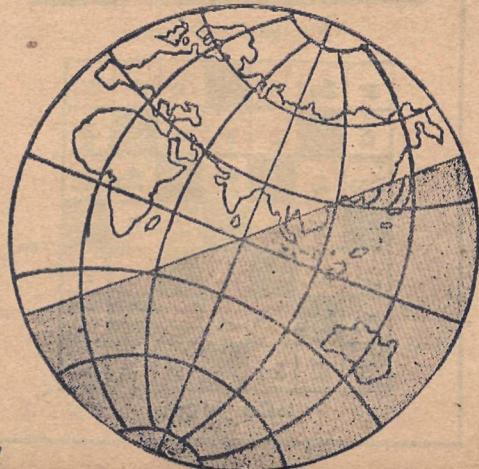
“నాయనా ఎందుకోయి ఏడుస్తున్నావు? నాకు చెప్పవు? నీకేమి తక్కువ,” అస్తుడు.

“తాతయ్య, నాలోని మంటలనీను
అరిపోయాయి. వెలుతురంతా పోయింది.
నాకన్న చుక్కలే బాగున్నాయి. ఈ
మాడుచెక్కుముఖంతో మీలందరిమధ్య
ఎలాపుండేది? తాతయ్య, తాతయ్య!
నాతు కాస్త వెలుగివ్వహు.” అని జాలిగా
అడిగాను.

శతయ్య ఆలోచించి ఆలోచించి
చివరికి అన్నాడు: "నువ్వుచాల పెద్ద పీర
పాటు చేశాపురా. మీ అమ్మ యిచ్చిన
అద్దం సరిగా వాడుకోలేక చెడిపోయావు.
ఆ అద్దం పెట్టిచూ స్నే ఎన్నిరంగులు కని
పించేవి: ఎంతప్రవంచం కనిపించేది?

నీవి వైత్రాలు కనిపించేవి : నరే జరిగిం
దేవో జరిగింది. ఇకమీదనన్నా నేను
చెప్పినట్టుచెయ్య. నీ అద్దం ఉంది
చూశావూ దానిమీద ఎప్పుడూ నాకాంతి
పదుతూ ఉండేబట్టగా పట్టుకో. ఆ
అద్దంమీది వెలుతురు నీ ముఖానికి
తిప్పుకో. అప్పుడు నీముఖం తెల్లగా
ఉంటుంది.” అన్నాడు.

అప్పుడు నాకు ఎంత సంతోషం
కలిగినదనుకొన్నారు. నాటినుంచి మా
తాతయ్య చెప్పినట్టు చేస్తున్నాను. ఆయన
వెలుగును నా అద్దంలోపట్టి నావైపుకు
తిప్పుకుంటూవుంటాను. నాముఖం మళ్ళీ
ప్రకాశించ మొదలుపెట్టింది. అయితే
అప్పుడప్పుడు మాలమ్మ నా అద్దానికి
మా తాతయ్యకు అడ్డం వస్తుంది. అందు
వల్ల మీకు సరిగా వేళకు కనిపించలేక
పోతున్నాను. అంతేగాని మరేమీ లేదు.

వ్యాసరచన పోటీ

దొంగముచ్చు (పోటీవ్యాసం)

మొదటి బహుమానం రు. 10/- రెండవ బహుమానం రు. 5/-

ముద్దులకోడల్లూ, అల్లుల్లూ !

మీరు బల్లో “ఆపు నాయగుకాళ్ల ఉంటవు, ధాని కొక తోకయిందును, తోకకో అది శఃగలను తోఱకొనును. ఆవుకు రెండు కొమ్ముఇందును, కొమ్ములతో అది పొదుయిను. ఆపు నెమరునేయు ఉంటవు. అది అంబా యిని అఱచును.” ఇలాంచి వ్యాసాలు ప్రాసేపుంటారు. ఇంకా గుర్రముమీడా, పేరాళగల కుక్కమీడాకూడా ప్రాసింటారు. అయితే ఇని అన్నీ మీరు వాచకపుప్పకాలో చదివినవే; తాని, పుస్తకంతో చదివినవి కాకుండా మీరు కంటితో చూచినవి ప్రాయంలు నేర్చుకోవాలి. అప్పుడు మీకు స్వతంత్రంగా ప్రాసేక త్రి వస్తుంది.

చూదండి, మీ బల్లోగానీ, మీ ఇంటోగానీ, మీ ఇంటిపొదుగునగానీ అనేక రకాల పిల్లలు ఉంటారు. వాళ్లలో పైకి బాగా ఉంటూ ముచ్చుగా ఉండేవాళ్లు, తుఫ్ఫటోతులూ ఉంటారు. పీళు కూబిగా ఉంటూ ఎన్నో చిరిపివసులు చేస్తారు. ఇలాంచివాళ్లకు మనం ‘దొంగముచ్చు’లని పేరుపెడాం. ఇలాంటి ఒక దొంగ ముచ్చుచేనే వసులు అరపేటికి తగ్గుకుండా, పేటీకి మించకుండా నాకు ప్రాసి పంపండి. నేను చక్కగా బొమ్ముఇగియించి బాగా ఉన్నవి అచ్చువేస్తాను. మీరు వ్యాసంతో డబ్బు ఏమీ పంచనక్కరలేదు. అన్నిటిలోకి బాగా ఉన్న రచనకు పదిరూపాయల నిలవగల బహుమతి ఇస్తాను. రెంటోదానికి అయిదు రూపాయల నిలవగల బహుమతి. ఇంకా బాగా ఉన్నవి ఉంటే చిన్న చిన్న బిహుమతులు ఇస్తాను. మీ వ్యాసాలు శః చిరునామాకు పంపండి.

చందులు వ్యాసరచన పోటీ

37, ఆచారపున్ పీఠి, వుద్రాపు,

ಅವ್ಯಯಲ್, ಅಮ್ಯಯಲ್ !

మీరు పెద్దవాళ్లనహాయం లేకుండా స్తోంతంగా ఆలోచించి ఈ పజిలు వ్యాపించేయాలి సుమా. అలా వ్యాపించేసి రెండి పేజీలో ఉన్న జవాబుతో నరిచూసుకోండి. ఒక్క తప్పుకూడా లేకపోతే మీకు పది మార్పులు. ఒక తప్పుంటే ఆరు మార్పులు. రెండు తప్పులుంటే నాలుగు మార్పులు. మూడు తప్పులుంటే రెండుమార్పులు. నాలుగుగాని అంతకుమించిగాని తప్పులుంటే మాత్రం బండిసున్న వచ్చినట్టే.

పోతే,దీన్ని హర్షిచేసేపద్ధతి మీకు తెలుసునా : 1 నెంబరు అడ్డంలో మూడు అక్షరాలు వుండాలి. అధారములలో “జహంపతి” అని వుందా, దానికి మూడు అక్షరాల మాట ఏమైయ్యండాలి అని ఆలోచించాలి. అప్పుడు “కానుక” వస్తుంది. అక్కడ ‘కానుక’ ఉంచంది.

అల్లాగే 1 నెంబరు నిలవు మూడు అక్షరాలు
వుండాలి, దానిని వెతకటానికి “నాలుక మండ
పుట్టించేది” ఏదా అని చూడాలి. దాని మొదట
అక్షరం “కా” - యిది ఏమబ్బా అని ఆలోచినే
“కారము” గుర్తుకు వస్తుంది. అట్లాగే తత్తిమ్మా
గళ్లూ హృతిచేసి మీ మార్కులు నాకు చెప్పండి.

A crossword puzzle grid in Telugu. The grid consists of black and white squares. Black squares represent empty spaces or non-letter answers. White squares contain Telugu characters. Numbered arrows point to specific letters in the grid, likely indicating the starting points for the answers to the numbered clues. The grid is partially filled with letters, and some squares are empty.

କୋଣାର୍କରେ ଚଂଦମାମ ଦ୍ୱାରା ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇଥାଏ